

LUNDS UNIVERSITET

Ekonomihögskolan

Företagsekonomiska institutionen

FEKH69

Examensarbete i redovisning på kandidatnivå

VT 2013

Eventualförpliktelser inom balansräkningen

Vilka konsekvenser får IASB:s föreslagna förändring?

Författare:

Jesper Vamborg, 910404-4392

Hanway Tran, 831226-0436

Handledare:

Peter W. Jönsson

Sammanfattning

Examensarbetets titel:	Eventualförpliktelser inom balansräkningen: Vilka konsekvenser får IASB:s föreslagna förändring?
Seminariedatum:	2013-06-03
Ämne/Kurs:	FEKH69, Examensarbete i redovisning på kandidatnivå, 15 hp
Författare:	Jesper Vamborg, Hanway Tran
Handledare:	Peter W. Jönsson
Fem nyckelord:	Eventualförpliktelse, IASB, väntevärde, osäkerhet, redovisningstandard
Syfte:	Syftet med uppsatsen är att utreda de konsekvenser IASB:s föreslagna förändring av IAS 37 skulle ha för berörda svenska företag och intressenter
Metod:	En induktiv ansats med både kvantitativ och kvalitativ metod. Vår kvantitativa data är insamlad från årsredovisningar för företagen i vårt urval. Vår kvalitativa data är insamlad från epostkorrespondens med en redovisningsansvarig, samt intervju med en revisor.
Teoretiska perspektiv:	Studien använder teorier från organisation, finans och redovisning: Normativ respektive positiv redovisningsteori, risk management och agent-principalteorin.
Empiri:	Data från årsredovisningar används för att skapa matriser där man simulerade vilken påverkan förändringen kunde tänkas ha utifrån tid, sannolikhet och ränta som variabler. Matriserna visar olika tänkbara scenarier enligt den föreslagna förändringen av IAS 37. Sammanställning av data från en intervju med en revisor.
Resultat:	Analysen påvisar en mängd problem som kan uppkomma till följd av förändringen. Mer information kommer intressenter tillgodo, dock är användbarheten i informationen tveksam. Utöver det så fanns det risk för att företag kunde bli mer återhållsamma i värderingen av belopp och sannolikhet för eventualförpliktelser och dess möjliga utfall.

Abstract

- English Title:** Contingent liabilities as a part of the balance sheet: What impact would IASB's proposed changes to IAS 37 have?
- Seminar Date:** 2013-06-03
- Course:** FEKH69 Degree Project in Financial and Management Accounting – Undergraduate Level, 15 ECTS
- Authors:** Jesper Vamborg, Hanway Tran
- Advisor:** Peter W. Jönsson
- Key words:** Contingent liability, IASB, expected value, uncertainty, accounting standard
- Purpose:** The purpose of this thesis is to investigate what the result of IASB's exposure draft would be for Swedish companies and their stakeholders.
- Methodology:** An inductive approach with both quantitative and qualitative research. Our quantitative data has been gathered from financial reports from the companies in our selection. Our qualitative data has been gathered from email correspondence with an accounting manager as well as a semi structured interview with an accountant.
- Theoretical perspectives:** The study uses organizational, financial and accounting theories: Normative and positive accounting theory, risk management and agency theory
- Empirical foundation:** Research of financial reports is used to create matrices to help simulate the impact the proposed change could have based on time, probability and interest as variables. The matrices show possible scenarios of the proposed change of IAS 37. The empirical foundation also includes a semi-structured interview with an accountant.
- Conclusions:** The analysis shows a myriad of problems that can arise as a result of including contingent liabilities in the balance sheet. More information will become accessible to users of financial reports, but the usability of this information is questionable. Another negative aspect of the proposed change is that it may encourage companies to purposefully underestimate the amounts and probabilities associated with the contingent liabilities and their possible outcomes.

Innehållsförteckning

1. Introduktion	6
1.1 Inledning	6
1.2 Problemdiskussion.....	7
1.3 Problemformulering.....	8
1.4 Syfte	8
1.5 Fortsatt disposition	9
1.6 Förkortningar & begrepp	10
1.6.1 Förkortningar	10
1.6.2 Begrepp.....	11
2. Teori.....	12
2.1 IASB:s föreställningsram och definitionen av förpliktelse	12
2.2 Innebörden av den föreslagna förändringen enligt Exposure Draft 2	14
2.3 Normativ redovisningsteori och föreställningsramens funktion	15
2.3.1 Föreställningsramens rättvisande bild och kvalitativa egenskaper	17
2.4 Positiv redovisningsteori	18
2.5 IFRS 13 - Verkligt värde	20
2.6 Agent-principalteorin.....	21
2.7 Risk management	22
3. Metod	23
3.1 Simulering.....	23
3.2.1 Induktiv forskningsansats	24
3.3 Datatyp	25
3.3.1 Primärdata / Sekundärdata	25
3.4 Validitet	26
3.5 Reliabilitet.....	26
3.6 Kvantitativ- och kvalitativ data	27
3.7 Kvalitativ data.....	28
3.7.1 Intervjumetoder	28
3.7.2 Risker för jäv	29
3.8 Kvantitativ data.....	29
3.8.1 Urvalskriterier	30
3.8.2 Beräkningsmetoder och datahantering	31

3.8.3 Kategoriseringen	32
3.9 Sannolikhetsmatris	33
3.9.1 Diskonteringsränta	34
3.9.2 Infallelsetid	35
3.9.3 Infallelsegrad	36
3.10 Nyckeltalsjämförelse av utfall	38
4. Empiri / resultat	41
4.1 Scenariomatris	43
4.2 Nyckeltal innan och efter den föreslagna förändringen	47
4.3 Intervju med revisor.....	49
5. Analys	50
5.1 Skuldökning som ett resultat av den föreslagna förändringen	50
5.1.1 Volatilitet som resultat av eventalförpliktelser som balanspost.....	51
5.1.2 Andra konkreta konsekvenser.....	53
5.2 Förändringen ur ett positivt redovisningsteoretiskt perspektiv	54
5.3 Förändringen ur ett normativt redovisningsteoretiskt perspektiv	56
5.3.1 Rättvisande bild?	59
5.4 Verkligt värde	61
5.5 Förändringen ur ett <i>Risk management</i> -perspektiv.....	62
6. Slutsats	64
6.1 Tänkbara konsekvenser för företagen som redovisar eventalförpliktelser	64
6.2 Tänkbara konsekvenser för intressenter	66
7. Förslag till vidare forskning	68
8. Källförteckning.....	69
8.1 Böcker och tidsskrifter	69
8.2 Webbssidor	70
8.3 Årsredovisningar	72
9. Bilagor.....	76

1. Introduktion

I det inledande kapitlet så presenteras en inledning och bakgrundsinformation till ämnesvalet i denna uppsatsen. Efter det så presenteras problemdiskussionen och problemformuleringen kapitlet avslutas med uppsatsens syfte och en presentation av uppsatsens vidare disponering.

“Sannolikhet va, det betyder väl nåt som är likt sanning. Men riktigt lika sant som sanning är det inte om det är sannolikt. Nu har vi tydligen inte råd med äkta sanningar längre, utan vi får nöja oss med sannolikhetskalkyler. Det är synd det, för dom håller lägre kvalitet än sanningar. Dom är inte lika pålitliga. Dom blir till exempel väldigt olika före och efter.” - Tage Danielsson

1.1 Inledning

Genom en antagen EU-förordning år 2002 blev svenska företag i sin koncernredovisning tvingade att tillämpa delar av IFRS och IAS (European Council, 2002). IAS 37 som berör eventualförpliktelser, var en av de standarder som inte behövde tillämpas.

Eventualförpliktelser enligt IAS 37 antogs genom ett EU-direktiv i september 2008 (European Council, 2008). Genom direktivet blev svenska företag bundna att upprätta sin koncernredovisning i enlighet med IAS 37 och dess bestämmelser om eventualförpliktelser. Principen med att redovisa som eventualförpliktelser var dock inte helt främmande i Sverige. I augusti 2000 släpptes Redovisningsrådets rekommendation 16 (Redovisningsrådet, 2000), som upprättades i enlighet med standarden IAS 37 (Redovisningsrådet, 2000). Genom att välja RR istället för anpassade BFNAR kunde alltså många svenska företag tidigare än 2008 tillämpa motsvarigheten till eventualförpliktelser i sin redovisning. Eventualförpliktelse som begrepp förekom dock inte i början inom svensk redovisning, vid översättningen till svenska i RR 16 så översattes “contingent liabilities” till ansvarsförbindelser. När IAS 37 väl översattes till svenska så användes termen eventualförpliktelse. Företag som i dagsläget är noterade på Stockholmsbörsen har ytterligare krav

utöver det som god redovisningssed säger. Kraven innebär att inte bara koncernredovisningen måste upprättas i enlighet med IFRS utan även juridiska personers bokslutskommuniké (Nasdaq OMX, 2012).

Detta innebär att samtliga företag som är listade på stockholmsbörsen redovisar enligt IFRS och dess standard IAS 37 som berör eventalförpliktelser.

En förändring av IAS 37 var uppe för diskussion under perioden 2010, Exposure Draft 2 (IASB, 2010/1) publicerades i januari och stängdes för kommentarer i mars, den föreslagna ändringen av regelverket innebär en fullständig förändring av det aktuella konceptet gällande eventalförpliktelser. Vad som tidigare har redovisats som en post inom linjen ska tas upp i balansräkningen som ett diskonterat väntevärde av alla tänkbara händelser som kan inträffa. Ett liknande scenario föreslogs genomföras för leasing, där möjligheterna att redovisa enligt operationell leasing och därmed undvika att leasingförpliktelsernas balanspåverkan skulle redovisas, skulle försvinna (IASB, 2010/9). Förslaget kritiserades för att en ändring i redovisningssätt skulle ha stora effekter på nyckeltal som t.ex resultat och soliditet då dessa nyckeltal ligger till grund för företagsutvärdering och företagens förmåga att låna pengar på en fri marknad (IFRS Foundation, 2011). Kritikerna menade att förändringens påverkan på redovisningen fick effekter för områden utanför vad de ansåg var redovisningens syfte, och en övergripande diskussion om redovisningens roll inleddes (IFRS Foundation, 2011). Författarna avser att genomföra en simulering av den föreslagna ändringen, för att kunna dra snarlika slutsatser om den tilltänka förändringen av IAS 37, samt skapa en plattform för att kunna dra vidare slutsatser om redovisningens roll i samhället.

1.2 Problemdiskussion

Ändringar i internationella redovisningsnormer för eventalförpliktelser, som behandlas i IAS 37, har varit tilltänkta under en längre tid. Redan 2005 släppte IASB ett utkast för kommentarer på föreslagna ändringar, där de gick så pass långt att föreslå att själva begreppet eventalförpliktelse skulle avskaffas till förmån för andra begrepp (IASB, 2005).

Efter att ha mottagit kommentarer och kritik på sitt utkast släppte IASB i januari 2010 sitt reviderade utkast med förslag på förändringar. Inte heller här fanns termen eventalförpliktelse eller “contingent liabilities” med (IASB, 2010/1). I sitt reviderade utkast föreslogs att vad som tidigare kategoriserats som en eventalförpliktelse och en post inom linjen, nu skulle balanseras till ett diskonterat värde av förväntat utflöde av likvida medel (IASB, 2010/1).

Efter detta utkast har ingen mer kommentar släppts från IASB. Oavsett vad som nu blir verklighet är det uppenbart att IASB är missnöjd med nuvarande regler om eventalförpliktelser.

Samtidigt finns det intressenter, i synnerhet europeiska företag- och intresseorganisationer, vars åsikt är att standarden fungerar bra som den gör och hänvisar till att få fall faktiskt behöver lösas av IFRIC (IFRS Foundation, 2010). Även revisionsbyråer som t.ex Deloitte är kritiska till förändringen på en fundamental nivå och tror att redovisning av eventalförpliktelser inom balansräkningen och sättet de ska beräknas på kommer leda till missvisande finansiella rapporter (Deloitte, 2010). Många företag är alltså nöjda med hur standarden fungerar eller är skeptiska till huruvida det nya förslaget kommer att bli bra.

1.3 Problemformulering

Vilka konsekvenser kan den föreslagna förändringen av IAS 37 enligt IASB:s utkast få för svenska företag som följer IFRS och deras intressenter?

1.4 Syfte

Författarna avsåg att undersöka de potentiella konsekvenserna förändringen av IAS 37, som har föreslagits i IASB:s utkast, kan få för svenska företag som har eventalförpliktelser. Författarna ville undersöka hur stor påverkan som den föreslagna förändringen kunde få för företagen, samt hur det hade förändrat externa intressenters bedömning av företag. På så sätt avsåg man att ge en bild av den föreslagna förändringen ur ett bredare perspektiv.

1.5 Fortsatt disposition

Teori – Teorikapitlet kommer redogöra för de teorier som författarna har använt sig av i studien som har varit relevanta för uppsatsen. De teorier som författarna har använt sig av innefattar IASBs föreställningsram, agent-principal teorin, positiv redovisningsteori, normativ redovisningsteori, IFRS13 och risk management.

Metod – I metodkapitlet så redogörs det för den ansats och forskningsmetod som användes för att genomföra studien. Valet av en induktiv ansats förklaras tillsammans med en redogörelse för typen av data som samlats in under studiens gång, samt valet av kvantitativ och kvalitativ metod som författarna har använt sig av för att samla in datan som har använts i studien. Vidare så berörs det för hur författarna har adresserat uppsatsens validitet och reliabilitet.

Resultat – En sammanställning och presentation av resultatet från den insamlade och bearbetade kvantitativa datan redogörs. Samt en sammanfattning av informationen från intervjun med revisorn på Grant Thornton.

Analys – Författarnas analys av den insamlade och bearbetade datan och informationen analyseras utifrån en teoretisk och praktisk synvinkel, detta gjordes för att kunna belysa problematiken utifrån den avsedda effekten av den föreslagna förändringen av IAS 37 och den praktiska implikationen av en sådan förändring.

Slutsats – Författarna presenterar de slutsatser som kan dras utifrån den analyserade datan och informationen. Förslag till vidare forskning presenteras.

1.6 Förkortningar & begrepp

1.6.1 Förkortningar

IFRS – International Financial Reporting Standard

IAS – International Accounting Standards

IASB – International Accounting Standards Board

RR – Redovisningsrådet

RFR – Rådet för finansiell rapportering

BFN – Bokföringsnämnden

FASB – Financial Accounting Standards Board

APB – Accounting Principles Board (föregångare till FASB)

APB Opinions – Utgiven redovisningsstandard från Accounting Principles Board

FASB – Financial Accounting Standards Board

IFRIC – IFRS Interpretations Committee

ED2 – Exposure Draft 2 (utkast till förändring av IAS 37)

1.6.2 Begrepp

Eventualförpliktelse – definieras i IAS 37 som:

a) en möjlig förpliktelse som härrör från inträffade händelser och vars förekomst kommer att bekräftas endast av att en eller flera osäkra framtida händelser, som inte helt ligger inom företagets kontroll, inträffar eller uteblir, eller

b) en befintlig förpliktelse som härrör från inträffade händelser, men som inte redovisas som en skuld eller avsättning eftersom

I det inte är sannolikt att ett utflöde av resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen, eller

II förpliktelsens storlek inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet

Ansvarsförbindelse – Redovisningsrådets term för eventualförpliktelse i dess översättning av IAS 37, används synonymt med eventualförpliktelse.

Positiv redovisningsteori – en teoretisk ansats inom redovisningen som går ut på att förklara och försöka förutse vilken redovisning ett företag väljer givet olika valmöjligheter

PAT – Positive Accounting Theory – en konkret tillämpning av positiv redovisningsteori

Normativ redovisningsteori – en teoretisk ansats inom redovisningen som syftar till att bestämma hur redovisningsstandarder bör utformas för att bäst tillmötesgå de tilltänkta intressenterna

Diskontering – Omräkning av ett framtida belopp med hänsyn tagen till tidsvärdet av pengar

Väntevärdet – Ett värde som sammanväger de möjliga utfallen. Värdet fås genom att sannolikheten för ett visst utfall multipliceras med beloppet som associeras med utfallet, och sedan summeras alla utfall.

Infallelsegrad – Sannolikheten att en eventualförpliktelse infaller.

Infallelsetid – Den förväntade tiden för infallelse för en förpliktelse.

2. Teori

I kapitel 2 redogörs för den teoretiska referensram som författarna har använt sig av för att genomföra studien. Valet av en induktiv ansats förklaras, samt valet av både kvalitativ och kvantativ metod för att få ett bredare mer heltäckande perspektiv. Det förklaras hur författarna skall testa de möjliga effekterna av en IAS 37 förändring med hjälp av en scenariomatrix där man justerar variablerna som kan påverka utfallet av en eventalförpliktelse.

2.1 IASB:s föreställningsram och definitionen av förpliktelse

Föreställningsramen ”*behandlar begrepp och grundprinciper för utformning av finansiella rapporter avsedda för externa användare*” (FAR Akademi, 2012). Föreställningsramen förklarar syftet med IASB:s arbete och för vilka det är tänkt att finansiella rapporter ska utformas. Föreställningsramen visar även vilka kvalitativa egenskaper som IASB värderar högt när det kommer till finansiella rapporter. Föreställningsramen går också igenom definitioner av termer som används flitigt i de finansiella rapporterna och de olika standarder som IASB ger ut. IASB:s standarder IAS och IFRS är principbaserade, vilket innebär att istället för speciella regler för enskilda fall så använder de sig av mer övergripande principer som ska genomsyra och skapa systematik för redovisningsstandardernas utformning.

En av principerna är matchningsprincipen. Matchningsprincipen innebär bland annat att kostnader inte nödvändigtvis motsvarar de utbetalningar företagen gör utan beror på den resursförbrukning som sker. Därav kommer periodiseringsregler för bland annat materiella anläggningstillgångar och pensionsskulder, där kostnaderna inte tas upp i samband med utbetalningarna som sker. Därtill kommer att de skulder och tillgångar som tas upp i balansräkningen inte nödvändigtvis motsvarar den juridiska formen för skuld och tillgång, men att de är skuld och tillgång i ekonomisk innebörd (Artsberg, 2005).

Med tillgång innebär ”En resurs som kontrolleras av företaget till följd av inträffade händelser och som förväntas innebära ekonomiska fördelar för företaget i framtiden” (FAR Akademi, 2012).

En skuld definieras som: *ett befintligt åtagande för företaget till följd av inträffade händelser vilket förväntas föranleda ett utflöde från företaget av resurser som innefattar ekonomiska fördelar*” (FAR Akademi, 2012).

Definitionen av eventualförpliktelse enligt nuvarande lydelse av IAS 37 är:

a) en möjlig förpliktelse som härrör från inträffade händelser och vars förekomst kommer att bekräftas endast av att en eller flera osäkra framtida händelser, som inte helt ligger inom företagets kontroll, inträffar eller uteblir, eller

b) en befintlig förpliktelse som härrör från inträffade händelser, men som inte redovisas som en skuld eller avsättning eftersom

I det inte är sannolikt att ett utflöde av resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen, eller

II förpliktelsens storlek inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet (IAS 37)

Definitionen och kriterierna för vad som är en eventualförpliktelse skiljer sig från vad som är en skuld. Det är inte så lustigt på svenska, men förpliktelse och skuld som omnämns i originalet på engelska är båda ”*liability*”. Eventualförpliktelse blir då *contingent liability*.

2.2 Innebörden av den föreslagna förändringen enligt Exposure Draft 2

Utkastet från IASB innebär att den nuvarande termen och posten inom linjen “eventualförpliktelser” (ansvarsförbindelser enligt RR) inte längre ska användas. IASB menar att en *contingent liability* likväl är en *liability* och borde tas upp i balansräkningen enligt samma kriterier (IASB, 2010/9). Inom balansräkningen ska de mätas på följande sätt:

“The overall measurement objective would be to measure the amount that the entity would rationally pay at the end of the reporting period to be relieved of the obligation.” (IASB, 2010/1)

Detta innebär enligt utkastet att väntevärdet för förpliktelsen fastställs genom att förpliktelsens möjliga olika utfall för utbetalning sammanställs. Väntevärdet diskonteras sedan till nuvärdet eftersom de olika utfallen kan ligga i framtiden medan förpliktelsen tas upp i balansräkningen redan idag. Förpliktelsen ska tas upp i balansräkningen i enlighet med IAS 37 (IASB, 2005). Vad detta innebär är, att likt avsättningar så uppförs en skuldpost för förpliktelsen som konteras mot ett kostnadskonto. När en eventualförpliktelse då tas upp i balansräkningen så kommer skulderna öka inom balansräkningen samtidigt som resultatet blir mindre. Nedan visas hur en eventualförpliktelse som ska tas upp till ett värde av 100 redovisas vid bokslutet, allt annat lika.

Tabell 1: Redovisning av en eventualförpliktelse

Tillgångar		Eget kapital och skulder	
Skattefodran	22	Eget kapital	
		Årets resultat	-78
		Skulder	
		Eventualförpliktelse	100
Förändring av balansomslutning	+22	Förändring av balansomslutning	+22

Givet bolagsskatt om 22%

Den direkta påverkan på balansräkningen är att eventalförpliktelsen tas upp och motbokas i ett kostnadskonto. Den indirekta påverkan kommer av att eventalförpliktelsens kostnadsökning sänker årets resultat med det upptagna skuldbeloppet efter avdrag för skatt, medan den minskade skatten resulterar i en skattefodran (eller minskning av skatteskuld).

Vid senare bokslut ska eventalförpliktelsen omvärderas:

“An entity shall adjust the carrying amount of a liability at the end of each reporting period to the amount that it would rationally pay to be relieved of the present obligation at that date. Changes in the carrying amount of a liability resulting from the passage of time are recognised as a borrowing cost.” (IASB, 2010/1)

Den omvärdering som då görs kommer att innebära en räntekostnad eller -intäkt. Detta då en omvärdering kommer leda till att skuldposten i balansräkningen kommer att behöva ökas eller minskas, vilket måste konteras mot ett kostnads- eller intäktskonto. Sedan kan det naturligtvis visa sig som så att den ursprungliga värderingen ligger i linje med den uppföljande värderingen, och då påverkas inte resultat- och balansräkningen.

2.3 Normativ redovisningsteori och föreställningsramens funktion

Normativ redovisningsteori syftar till att föreskriva hur redovisningen bör utformas (Deegan, 2011). Tidigare problem med redovisningen har varit att det inte förekommit någon konsekvent förhållning till redovisningen, dess mål och för vilka den framställs. Därav har tidigare redovisningstekniker framarbetats på en ad hoc-basis och etablerats utan någon vidare hänsyn till helheten (Deegan, 2011). Föreställningsramar kan då användas för att skapa en övergripande och konsekvent tillämpning av redovisningsmetoder. Något som framgår av IASB:s syfte:

“IASB (nuvarande IASB) strävar efter att minska dessa skillnader genom en harmonisering av de bestämmelser, redovisningsstandarder och metoder som sammanhänger med upprättande och utformning av de finansiella rapporterna” (FAR Akademi, 2012)

Föreställningsramar kan ses som en del av normativ redovisningsteori. Man fastställer för vilka man själv anser att redovisningen framställs för, och vilken roll eller vilket informationssyfte redovisningen har. Utifrån detta har man sedan utformat standarder för enskilda områden för att föreskriva vad man själv anser är i linje med föreställningsramen.

Normativ redovisningsteori belyser redovisning utifrån de intressenter som ska ta del av informationen som framställs. Det är både nuvarande och potentiella intressenter som vill kunna bedöma och jämföra ett företags prestation. Något som har lett till att det ur normativ redovisningsteori har utformats föreställningsramar i ett flertal olika länder, varav den mest framstående idag är IASB:s föreställningsram. Den föreställningsram som definierats av IASB grundar sig på att de aktörer som företagen framställer finansiell information för, skall göra det med beaktande av "*förståelig, relevant, väsentlig, reliabel och jämförbar*" information för att informationen ska vara användbar för intressenterna (FAR Akademi, 2012). Se efterföljande kapitel för vad dessa begrepp innebär.

De intressenter för vilka IASB:s föreställningsram anser att finansiella rapporter framställs för är följande: Investorer, anställda, långivare, leverantörer, kunder, statliga myndigheter och *samhället i övrigt*.

Denna myriad av intressenter innebär att redovisningsmetoderna och föreställningsramen måste balansera de olika behoven som intressenterna har. En förändring som ökar jämförbarheten bland den könsmässiga styrelsesammansättning, som har genomförts i Sverige, upplevs öka jämförbarheten hos intressenter som till exempel staten som finner det politiskt viktigt ur ett jämställdhetsperspektiv att ha denna information, medan den för finansanalytiker möjligen kan anses som irrelevant. Förvisso är detta ett svenskt krav och inget krav i IASB:s föreställningsram men exemplet tjänar till att belysa de centrala problemställningarna som IASB har vid utformningen av redovisningsstandarder.

2.3.1 Föreställningsramens rättvisande bild och kvalitativa egenskaper

En central del i många normativa ansatser för redovisning är att redovisningen ska ge en ”rättvisande bild” (”true and fair view”). Begreppet återfinns även i IASB:s föreställningsram. Det definieras dock inte konkret utan en hänvisning görs snarare till det övergripande regelverket och om redovisningen utformas enligt de standarder som har utgivits så anses de ha uppfyllt kriteriet för rättvisande bild. Dessa standarder är å andra sidan skapade utifrån vissa kvalitativa egenskaper som det är tänkt att redovisningen ska utformas i enlighet med. Kvalitativa egenskaper karaktäriseras av att de gör informationen som ges i de finansiella rapporterna *användbara* för de tilltänkta användarna (FAR Akademi, 2012). De kvalitativa egenskaperna är följande:

Begriplighet

”En viktig egenskap hos den information som lämnas i finansiella rapporter är att den är lättbegriplig för användarna. Härvid förutsätts att användarna har en rimlig kunskap om affärsverksamhet, ekonomi och redovisning samt att de är beredda att studera informationen med rimlig noggrannhet” (FAR Akademi, 2012).

Vad detta tordes innebära är att informationen framställs på ett sätt som, ekonomisk terminologi till trots, är strukturerad och tydlig som gör det möjligt att förstå informationen och inte tolka den på ett sätt som inte överrenstämmer med den ekonomiska situationen. Vidare framgår det att information inte får utelämnas på basis av att den är svår att förstå (FAR Akademi, 2012).

Relevans

”För att vara av värde måste informationen vara relevant för användarna som beslutsunderlag. Information är relevant om den påverkar användarnas beslut genom att underlätta bedömningen av inträffade, aktuella och framtida händelser eller genom att bekräfta eller korrigera tidigare bedömningar” (IASB:s föreställningsram). Relevant information är olika för olika användare av informationen eftersom de beslut de gör skiljer sig åt. Vad som är relevant för en investerares förmåga att bedöma om företaget kan förvalta hans eller hennes pengar med god avkastning är inte nödvändigtvis relevant för en långivares förmåga att bedöma huruvida företaget är förmöget att återbetala ett eventuellt lån.

Tillförlitlighet

"För att vara användbar måste information vara tillförlitlig. Informationen är tillförlitlig om den inte innehåller väsentliga felaktigheter och inte är vinklad. Användarna måste kunna förlita sig på att informationen på ett korrekt sätt utvisar antingen vad som görs gällande att den utvisar eller vad som rimligen kan antas att den utvisar" (FAR Akademi, 2012).

Vad som är en väsentlig felaktighet är *"en felaktighet som kan påverka de beslut som användaren fattar på basis av informationen i de finansiella rapporterna."*

Ett krav som borde vara ganska strikt med hänsyn tagen till att finansanalytiker (användare) gör en värdering (ett beslut) som antagligen kan komma att förändras på grund av små avvikelser.

Jämförbarhet

Jämförbarhet kan ses ur två synvinklar. Dels jämförbarhet över tid, där: *"Användarna måste ges möjlighet att bilda sig en uppfattning om trender i företagets resultat och ställning, genom att över en längre period jämföra de finansiella rapporter som företaget lämnar"* (FAR Akademi, 2012).

Jämförbarhet över tid är alltså jämförelse mellan det egna företagets historiska resultat och resultatet i den nya finansiella rapporten. Vidare måste "användare också ges möjlighet att jämföra olika företags finansiella rapporter med avseende på finansiell ställning och resultat samt förändringar i finansiell ställning" (FAR Akademi, 2012). Vad detta innebär praktiskt är att presentation och värdering sker enhetligt mellan företag, och att de redovisningsmetoder man väljer när val väl finns brukas under en längre tid.

2.4 Positiv redovisningsteori

Milton Friedman populariserade denna term genom utgåvan av sin artikelsamling *Essays in Positive Economics*, 1953 (Deegan, 2011). Termen användes för att särskilja inriktningar inom redovisningsforskningen, dels den normativa forskning som syftade till att visa hur redovisningen bör utformas, och då *positive accounting theory* som förklarar och förutser vilken

redovisningsteknik som kommer tillämpas när olika möjligheter finns (Deegan, 2011). Termen ska inte förknippas med Positive Accounting Theory eller PAT. PAT försöker förklara hur enskilda företag kommer att välja att redovisa utifrån tre hypoteser (Watts, Zimmerman, 1986).

- Hypotes 1: Chefer med bonusbaserad ersättning är mer benägna att välja redovisningsprinciper som gynnar resultatet.
- Hypotes 2: Ju större förhållandet "debt/equity" är desto mer benägen är en chef att välja redovisningsprinciper som gynnar resultatet.
- Hypotes 3: Ju större bolaget är, desto mer benägen är en chef att välja redovisningsprinciper som minskar resultatet (Watts, Zimmerman, 1986).

Watts och Zimmerman hittade empiriskt belegg för sina hypoteser, något som också kunde styrkas i en studie av Paul Healy. (Healy, 1985).

Slutsatserna de drog var bland annat att förändringar i redovisningsstandarder gav upphov till aktiekursändringar och att finansanalytiker, med tillgång till information om till exempel chefers bonussystem, kan justera resultaten för chefernas incitament för att få bättre jämförelser (Watts, Zimmerman, 1986). Finansanalytikers förmåga att justera resultatet förutser ett svängrum i redovisningsseden eller olika redovisningsmetoder för att fungera praktiskt.

Angående relationen mellan aktiekursförändringar och förändring i redovisningsstandard genomförde Richard Leftwich (Leftwich, 1981) en studie av förändring av dåvarande redovisningsstandard APB Opinions 16 (1972) i USA, och fann att förändringen som berörde hur uppköp av företag skulle genomföras, inte bara påverkade aktiekursen för uppköpande företag negativt, men också att de företag som teoretiskt borde ha påverkats mest negativt också fick ett större aktiekursfall (Watts, Zimmerman, 1986). Vidare visade det sig att marknaden redan hade förhållit sig till förändringen av standarden innan den genomfördes, så förändringen syntes över en längre tid men inte direkt (Watts, Zimmerman, 1986).

PAT kan ses som en del av den positiva redovisningsteorin, men är snävt applicerat på vissa upptäckta fenomen medan positiv redovisningsteori som begrepp är mer övergripande. Positiv

redovisningsteori avser själva idén att det går att förutse vilken redovisningsteori individer eller företag kommer att välja, givet antagandet om att de agerar rationellt i egenintresse (Deegan, 2011).

2.5 IFRS 13 – Verkligt värde

IFRS 13 är en ny standard som blev klar maj 2011 men som trädde i kraft först januari 2013. IFRS 13 framställdes främst för att det inte fanns ett ramverk för vad som ansågs vara verkligt värde.

IFRS 13 definierar verkligt värde som:

“Det pris som vid värderingstidpunkten skulle erhållas vid försäljning av en tillgång eller betalas vid överlåtelse av en skuld genom en transaktion mellan marknadsaktörer under normala förhållanden” (Marton et al, 2013)

All värdering ska inte ske till verkligt värde och de fall där verkligt värde ska fastställas bemöts inte i IFRS 13. IFRS 13 förklarar istället *hur* värderingen till verkligt värde väl ska ske när det ska tillämpas (Marton et al, 2013) IFRS 13 är en del av IASB och US GAAP:s samarbetsprojekt och definitionen av verkligt värde är densamma för de två redovisningsstandarderna.

Att fastställa marknadsvärdet kan ske på basis av olika data. IFRS 13 kategoriserar datan i tre nivåer, där nivå 1 anses vara ett bättre mått på verkligt värde än de andra två datanivåerna. När Nivå 1-data finns att tillgå så måste den användas. Om Nivå 1-data inte finns men Nivå 2-data finns, skall Nivå 2-data användas. Nivå 1 är ”noterade priser på *aktiva* marknader för *identiska* tillgångar eller skulder” (Marton et al, 2013). Datan bedöms vara bäst eftersom att en aktiv marknad innebär flera olika marknadsaktörer och en enskild aktör kan inte själv påverka priserna i allt för hög grad. Samtliga tillgångar är även substituerbara. Ett exempel på en tillgång som det finns Nivå 1-data på är olja.

Nivå 2-data utmärks av att de är direkt eller indirekt observerbara (Marton et al, 2013). Vanligtvis innebär det att ett av kriterierna för Nivå 1-data inte återfinns. Det vill säga att marknaden som produkten handlas på inte är aktiv eller att produkterna inte är helt utbytbara.

Den lägsta datanivån är Nivå 3. Nivå 3- data är icke-observerbar på en marknad och bedömningarna

av verkligt värde är således företagets egna (Marton et al, 2013). Företagen får dock inte helt fria tyglar utan ett företag måste i sin värdering utgå från det värde som en marknadsaktör skulle vara beredd att betala för att bli av med skulden eller införskaffa tillgången.

När Nivå 3-data ska upprättas så finns det värderingsmetoder som företag skall använda sig av. En av dessa metoder är "förväntat nuvärde", det är den metod som eventalförpliktelser ska beräknas i enlighet med enligt den föreslagna förändringen av IAS 37. IASB:s utkast släpptes 2010, så formuleringen är inte densamma men innebörden tordes vara densamma (IASB, 2010/1).

2.6 Agent-principalteorin

Agent-principalteorin syftar till att förklara förhållandet mellan aktieägare som representeras av styrelsen och företagsledningen. Problematiken i förhållandet uppstår eftersom aktieägarna är många till antalet och inte själva aktivt förvaltar företaget (Andrén et al, 2003). När aktieägarna inte själva aktivt förvaltar så uppstår en informationsasymmetri då de inte har tillgång till samma information som företagsledningen (Andrén et al, 2003). Tanken är att företagsledningen blir utsedd av aktieägarna för att förvalta företaget enligt deras riktlinjer, men en intresse motsättning kan uppstå om företagsledningen vill driva företag i en riktning som är i deras intresse men inte nödvändigtvis aktieägarnas intresse. Företagsledningen utnyttjar då asymmetrin i tillgången på information för att vilseleda aktieägarna. Förlusten som uppstår av att företaget bedrivs enligt vad som är bäst för företagsledningen (agent) istället för aktieägarna (principal) benämns agentkostnader. Agentkostnader kan även innefatta de kostnader som uppstår genom att styrelsen väljer att övervaka och på annat sätt styra företagsledningen på ett sätt som överensstämmer med aktieägarnas önskemål (Jensen, Meckling, 1976). Ett konkret belegg för detta förhållande är bland annat att studier visar att ägarstrukturen påverkar företagets värdering, där företag som ägs av en ägare generellt värderas högre än de företag som finansieras av flera ägare och/eller lånekapital (Jensen, Meckling, 1976) Ett sätt att motverka detta är genom utökad kontroll. Kontroll i ett börsnoterat företag genomförs genom bolagsstämman, styrelsen, årsredovisningen, kvartalsrapporter och revision, och potentiella intressekonflikter minimeras genom olika incitamentprogram. (Alvesson & Sveningsson, 2012).

2.7 Risk management

Riskhantering är en inriktning inom ekonomi som håller på att få allt större inflytande. Idén är att risk är något inneboende i en verksamhet som påverkar företagets förmåga att vara lönsam, och för att bättre kunna kontrollera denna oförutsägbarhet så måste man förhålla sig till den.

“Risk is not to be seen as an act of providence, but as a potential event that can be measured and managed” (van der Elst, van Daelen, 2010).

Inom forskning så särskiljs ofta risk från osäkerhet. Risk definieras som något som, på basis av vetenskapen om dess möjliga utfall och sannolikheterna för utfallen, går att kvantifiera och förhålla sig till. Osäkerhet är just vad namnet antyder – något som är *osäkert* inte bara till möjliga utfall och dess sannolikheter utan osäkert till att överhuvudtaget fastställa de möjliga utfallen och dess sannolikheter (van der Elst, van Daelen, 2010).

Skiljelinjen mellan risk och osäkerhet dras dock inte av alla. En särskild tongivande forskare inom området vid namn Michael Powers skriver följande:

“Practitioners of risk management do not differentiate between risk and uncertainty on these grounds. Risks and uncertainties are not two different classes of objects. Uncertainties become risks as soon as they enter the management domain” (Powers, 2007)

Andemeningen här är istället att osäkerhet, likt risk, kan kvantifieras och förhållas till. När man väl har kvantifierat ett värde så kan man förhålla sig till osäkerheten på mer konkreta sätt. Man kan till exempel välja att ha kvar risken inom organisationen och försäkra sig mot den, eller betala en tredje part för att ta över risken helt och hållet.

Vikten av riskhantering har ökat när finansanalytiker i större utsträckning själva har försökt bedöma risken hos företag, och nyckeltal i relation till risk. Ett exempel är *“Value at risk”*. Ett framväxande begrepp är *“Economic capital”* som innefattar de resurser ett företag kan tillgå för att betala för oförutsedda kostnader (Mikes, 2009). Företag blir alltså i större grad bedömda utifrån deras exponering mot risk, vilket har föranlett en vilja hos företag att bättre kontrollera sin riskexponering.

3. Metod

I Kapitel 3 så inleder författarna med att presentera vilken metod som kommer användas för att kunna besvara syftet med uppsatsen. sedan så motiveras valet av en induktiv ansats, det redogörs även för varför uppsatsen har samlat in både kvantitativ och kvalitativ data och hur man adresserat validiteten och reliabiliteten i uppsatsen. Urvalskriterierna för studien presenteras, samt vilka variabler som kommer testas i författarnas scenariomatrix. Vidare motiveras författarnas val av nyckeltal för att täcka in externa intressenters perspektiv.

3.1 Simulering

I denna uppsatsen så har författarna avsett att genomföra en förstudie, för att kunna visa på effekterna av en eventuell förändring i IAS 37 enligt exposure draft 2. Detta gjordes genom att man använde sig av en metod som heter simulering, det innebär att man konstruerar ett eller flera fiktiva scenarion utifrån befintlig tillgänglig data. Genom att göra simuleringar med olika scenarion för framtiden som författarna ville testa så kunde författarna få en föräning om de eventuella konsekvenserna av att eventualförpliktelser förs in i balansräkningen, genom att testa olika faktorer som påverkar en eventualförpliktelses balanspåverkan. Anledningen till att författarna har valt denna metod, är för att man inte analyserar historisk data för att sätta informationen och teori i historiska sammanhang. Då finns det andra metoder som är mer lämpliga exempelvis fallstudier som analyserar ett fenomen under en viss tidsperiod.

Då författarna avser att undersöka de tänkta konsekvenserna och påverkan på företag i Sverige med eventualförpliktelser, så föreföll det som rimligast att genomföra en simulering. Simuleringen riktar in sig på förändringen av skuld som sker när eventualförpliktelser tas in i balansräkningen. Den balansomslutningsökning som sker tillfälligt genom att skattefordringar kan komma att öka, bedöms inte ha tillräckligt stor påverkan på företag för att vara relevant för uppsatsen. Likaså den resultatpåverkan som uppstår, kommer förvisso att vara stor det första året när alla tidigare poster inom linjen förs över till balansräkningen men författarna bedömer inte att påverkan längre fram i

tiden är varken möjlig att simulera trovärdigt eller påverkande nog för att motivera att den inkluderas i uppsatsen.

Simuleringen görs genom att den värderingsmetod som ska tillämpas på eventalförpliktelser enligt IASB:s utkast generaliseras för företagen i vårt urval. Detta innebär att det förväntade nuvärdet för eventalförpliktelserna beräknas.

3.2.1 Induktiv forskningsansats

Inom forskning så finns två olika ansatser när man ska genomföra en studie, de olika ansatserna utgår från förhållandet mellan teori och studieobjekten. Den deduktiva ansatsen utgår från en befintlig teori, alternativt en teori som är inspirerad av tidigare teorier. Med en befintlig eller tidigare teori genomförs sedan en studie för att kunna bekräfta eller förkasta teorin man hade innan studien genomfördes.

När studien har en induktiv ansats så sammanställer man först data utifrån studieobjektet som ska undersökas, varefter slutsatserna formas utifrån resultaten av analysen (Bryman & Bell, 2011). Därefter när teoretisk reflektion ägt rum kan forskaren behöva samla ytterligare information för att testa under vilka betingelser teorin är hållbar eller ej. Ett annat ord för denna generella strategi är iterativ eller upprepande, detta då det inbegriper en rörelse som går fram och tillbaka mellan data och resultat. Brukar vara särskilt tydligt när det gäller "grounded theory" (Bryman & Bell, 2011). Kortfattat innebär "grounded theory" eller grundad teori att man en empirisk forskningsansats där teori utvecklas på grundval av data. Det brukar infinna sig en interaktiv roll mellan data och analys. Författarna har använt sig av en induktiv forskningsansats då det i första taget skett insamling av data som vidare i analys föranlett till att slutsatser vidtagits.

Det induktiva idealet enligt Jacobsen (2002) är en:

“forskare som går ut i verkligheten nästan helt utan förväntningar, samlar in all relevant information och till slut slår sig ner och systematiserar de data som de har fått in.”

3.3 Datatyp

I denna studien så har författarna använt sig av både kvantitativ och kvalitativ data som har samlats in från både årsredovisningar, öppen e-postkorrespondens och från en intervju. Nedan så redogörs det för innebörden av författarnas val av metod och källkritik kring val av metod, källor och urval av populationen i studien. Studiens reliabilitet och validitet beskrivs och kommenteras nedanför.

3.3.1 Primärdata / Sekundärdata

När en forskningsstudie genomförs så kan man samla in data antingen primärt för det studieobjekt som skall undersökas eller samla in relaterad data från tidigare relaterade eller orelaterade studier. När information samlas in för studien som skall genomföras så kallas det primärdata, det är data som ej har bearbetats av en andra eller tredje part. När data från tidigare eller andra studier används så kallas det sekundärdata (Bryman & Bell, 2011). I denna studien så har författarna använt sig av både primärdata och sekundärdata.

Primärdatan i denna studien har samlats in bland annat genom en öppen e-postkorrespondens med en person som är ansvarig för redovisningen i ett företag som ingår i vårt urval. Annan information och primärdata som har insamlats kommer från företag i vårt urval som angivit deras uppskattningar av infallelsegrad för eventalförpliktelser. Författarna har även genomfört en semistrukturerad intervju med en revisor.

Sekundärdatan i denna studien har samlats in från årsredovisningar från företag i studiens urval. Urvalet består av samtliga företag på "Large Cap" respektive "Mid Cap" listade på OMX Stockholm. Sammantaget uppgår antalet granskade årsredovisningar till 128 st. Av dessa 128 granskade årsredovisningar visade det sig att mer än hälften, det vill säga 65 företag har eventalförpliktelser i balansräkningen och därmed var fortsatt intressanta i denna uppsatsens vidare studie.

3.4 Validitet

Validitet handlar om att studera rätt fenomen, att man studerar det objekt man avser att studera (Eriksson et al., 2001). I en studie utan systematiska fel så ska resultatet reflektera det som avsågs att studeras. När en studie diskuterar validitet så skiljer man på inre- och yttre validitet.

Inre validitet avser hur väl begrepp och operationella definitioner i en studie överensstämmer, det kan beskrivas som att en studies definition av ett fenomen skall stämma överens med den vedertagna definitionen av fenomenet som sedan undersöks. Yttre validitet avser hur väl resultatet man får fram i en studie när man använder ett begrepp överensstämmer med verklighetens definition av begreppet (Bryman & Bell, 2011).

I denna studien så har författarnas användning och termer för beskrivning av fenomen använts på samma sätt som är vedertaget inom redovisning.

3.5 Reliabilitet

För att kunna uppnå en hög reliabilitet så är det viktigt att dokumentera de olika stegen som genomförs i studien, samt att se till så att det inte finns väsentliga systematiska fel (Holme et al., 1997). På så sätt kan en studie upprepas med samma eller ungefärligt likartade resultat av andra parter (Holme et al., 1997). Med andra ord innebär reliabilitet kortfattat följdriktigheten, överensstämmelsen samt pålitligheten hos ett mått på ett begrepp. (Bryman & Bell, 2011) För att ett mått ska uppfattas reliabelt tar man ställning till stabilitet, där man frågar sig om måttet är stabilt över tid. Låt säga en undersökning på ett urval. Om detta urval eller grupp mäts två gånger ska inte resultatet skilja sig nämnvärt för att uppfattas som reliabelt.

I denna uppsatsen så har författarna avsett att dokumentera hela tanke och arbetsprocessen, om studien upprepas av en andra eller tredje part så ska man komma fram till samma resultat om man genomför en studie på samma sätt med samma värden som författarna har gjort. På så sätt kan man säga att studien präglas av en hög reliabilitet i denna bemärkelse, då det är enkelt att replikera med samma resultat. Författarnas urvalsmetod och analyser redogörs det för längre ner i kapitlet.

3.6 Kvantitativ- och kvalitativ data

Data som samlas in för en forskningsstudie, kan komma från flera olika källor. Dock så kan man dela in typen av data som samlas in i två kategorier, kvantitativ och kvalitativ data. (Bryman et al., 2011)

Kvantitativ data är data som består av siffror eller värden som har kvantifierats i siffror och tal såsom företagsintäkter och företagsutgifter.

Kvalitativ data är data som ej kan kvantifieras vid insamling av information, exempelvis intervjufrågor och öppna svar på undersökningar. Medan en respondents svar kan klassifieras och kvantifieras utifrån en skala så är svaret i sig icke-kvantitativt.

I denna studien så har författarna använt sig huvudsakligen av kvantitativ data som har inhämtats främst från olika företags årsredovisningar. Varefter man har sorterat ut de företag som ej föll in i ramen för urvalet i denna studien.

En viss mängd kvalitativ data har inhämtats från e-postkorrespondens med ett företag i urvalet, samt från en intervju med en revisor på en revisionsbyrå. Dåtainsamlingen är blandad i bemärkelsen att båda datatyper har använts för analysen. Men blandad metod kan också innebära en förening av de två datatyperna (Jacobsen, 2002). Som exempel skulle kunna ges en semistrukturerad intervju där frågor delvis är fasta. Så är inte fallet här, utan den kvalitativa datan som insamlats är rent kvalitativ, och den kvantitativa datan är rent kvantitativ.

Enligt Jacobsen (2002) är kvantitativa undersökningar vanligtvis deduktiva. Det hör till datatinsamlingens karaktär, eftersom frågor och svarsalternativ måste kategoriseras innan empirin har tillhandahållits. Detta är dock inte ett problem för i denna studien eftersom den kvantitativa datatinsamling inte har samma karaktär. Den kvantitativa datatinsamlingen är av typen sekundärdata som har samlats in från årsredovisningar.

3.7 Kvalitativ data

En kvalitativ forskningsprocess är mer flexibel och öppen än en kvantitativ forskningsprocess, det gör att man kan undersöka fenomen som inte kan rymmas inom ramen för en kvantitativ undersökning (Backman, 1998) För att kunna få ett bättre perspektiv för ämnet så har författarna genomfört en intervju med en revisor från en av Sveriges ledande revisionsbyråer. Vi har även haft e-postkorrespondens med en redovisningsansvarig för ett av företagen i vårt urval.

3.7.1 Intervjumetoder

När man genomför en intervju så finns det tre olika metoder:

Strukturerad intervju är när det på förhand har bestämts vilka ämnen och frågor som ska diskuteras under intervjun, personen som intervjuas förväntas då svara inom ramen av frågorna på ämnet som intervjupersonen tar upp. Denna intervjumetod används när både frågeställare och intervjuperson på förhand har stor kunskap om ämnet och man kan förutsäga vilka svar som kommer fram under intervjun (Bryman & Bell, 2011).

Semistrukturerad intervju, vid en semistrukturerad intervju så har det bestämts ämne och frågor som skall diskuteras under en intervju. Dock så är frågorna som ska ställas mer öppet formulerade och svaren som fås kan täcka in mer ämnen än det som den initiala frågan berörde. Med en semistrukturerad intervju kan frågeställaren få svar som man inte förväntat sig, och på så sätt få ta del av mer av intervjupersonens expertis (Bryman & Bell, 2011).

Ostrukturerad intervju, vid en ostrukturerad intervju så har man endast valt ämne som skall diskuteras under intervjun, dock är det inga specifika frågor som ställs. Istället så är fokuset att öppet diskutera ett valt ämne för att därefter sammanställa intressanta punkter som kommit fram under intervjun (Bryman & Bell, 2011).

Författarna bedömde att en semistrukturerad intervjumetod var den bästa metoden för denna studien, författarna avsåg att dels bekräfta vissa av sina egna teorier kring ämnet, men samtidigt ville man ta del av intervjupersonens expertis kring ämnet. Eftersom författarna gör en simulering ex ante, så

finns det många tänkbara scenarier som skulle kunna inträffa, varpå författarna inte ville att respondenter skulle låsas fast i det tankesätt kring ämnet som författarna presenterade vid intervjun. Den semistrukturerade intervjun inleddes med att författarna först ställde frågor som författarna hade funderingar kring, varefter det var en öppen diskussion kring ämnet där respondenten berättade vad han trodde att den föreslagna förändringen skulle ha för implikationer vid en eventuell förändring av IAS 37 enligt förslaget i Exposure Draft 2. Den semistrukturerade intervjumetoden lämpade sig väl för vår induktiva forskningsansats.

Författarna har även haft e-postkorrespondens med en redovisningsansvarig för ett företag i urvalet. Då e-postkorrespondensen var en öppen diskussion om den föreslagna förändringen av IAS 37 så skulle man kunna klassificera det som en öppen ostrukturerad intervju.

3.7.2 Risker för jäv

Vid en intervju finns det alltid risk att frågeställaren kan påverka intervjupersonens svar, detta kan ske genom att man ställer ledande frågor, eller att frågeställaren betar sig på ett sätt som gör att i intervjupersonen känner sig pressad att ge ett visst svar (Bryman & Bell, 2011).

Vid intervjuer och e-postkorrespondens så har författarna försökt ha ett neutralt förhållningssätt och ej ställa ledande frågor. Intervjun var huvudsakligen en diskussion kring ämnet där intervjupersonen svarade utifrån sin expertis och där frågorna ej var ledande ställda (Bilaga 2). E-postkorrespondensen var en öppen diskussion där författarna ej efterfrågade ja- och nej-påståenden. Med hänsyn till dessa omständigheter så anser författarna att man har minimerat risken för jäv vid den kvalitativa datainsamlingen.

3.8 Kvantitativ data

Den kvantitativa datan som har använts i denna studien har insamlats från årsredovisningar och förfrågan genom epost från företag listade på OMX Stockholms "Large cap" och "Middle cap". Den kvantitativa datan som samlats in är följande: Uppskattning av infallelsegrad,

eventualförpliktelsers storlek, balansomslutning, soliditet och andra nyckeltal. Uppskattning av infallelsegrad har insamlats genom förfrågan över epost, resterande data från årsredovisningar.

3.8.1 Urvalskriterier

I denna studien så har författarna valt att studera företag och koncerner på OMX Stockholms "Large cap" och "Middle cap" som var listade vid tidpunkten 2013-04-20.

Följande urvalskriterier användes:

Av de företag som granskats som ingår i koncerner så har författarna använt siffror från moderbolaget. Vid fall där eventualförpliktelser redovisades i koncernredovisningen men inte i moderbolaget har dessa företag exkluderats från undersökningen. Detta för att ha ett mer systematiskt tillvägagångsätt som inte skulle uppnås genom att en del av siffrorna var tagna från koncernredovisningar och vissa från juridiska personer. Genom granskningen framkom att mer än hälften av de undersökta företagen och moderbolagen redovisade eventualförpliktelser eller ansvarsförbindelser.

När datan sorterades så framkom det att vid avrundning till heltal så var storleken på några företags eventualförpliktelse i relation till balansomslutning lika med noll. Varefter de företagen också har exkluderats från studien.

Den vidare undersökning författarna har genomfört har exkluderat dessa företag som inte redovisade eventualförpliktelse, av anledningen att det är omöjligt att genomföra för dessa företag. Av uppenbara anledningar kan man inte analysera en förändring av redovisning av eventualförpliktelser för företag som inte redovisar dem. Vid de fall företag hade eventualförpliktelse men där storleken blev noll vid avrundning av beloppet till hela MSEK så hade de exkluderats från studien. De företag vars moderbolag ej hade eventualförpliktelse exkluderades från studien.

Antal företag som återstod i urvalet efter exkludering enligt ovanstående kriterier var 65 stycken.

Tabellen nedan redogör för fördelningen mellan återstående bolag i Large respektive Middle cap bolag på OMX Stockholm som återstod i urvalet.

Tabell 2: Företag i Large och Mid Cap som redovisar eventualförpliktelser

	Large cap	Mid cap
Antal företag	61	67
Exkluderade företag	31	32
Återstående företag	30	35

3.8.2 Beräkningsmetoder och datahantering

Alla belopp som insamlades från balansräkningarna har avrundats till hela MSEK, detta för att underlätta bearbetningen av datan samt för att inte alla företag redovisade MSEK belopp med decimaler. De företag som har redovisat i USD eller annan internationell valuta så har författarna valt valutans spotpris för räkenskapsårets slut från xe.com. För de företag som hade brutna räkenskapsår så har författarna valt att inhämta data för årsredovisningar från verksamhetsåret 2011/2012. Då författarna har använt sig av en statslåneränta vid sina beräkningar som är hämtad från slutet av 2011, så kan det framstå som att samma statslåneränta ej borde användas för företag med brutna räkenskapsår. Författarna har dock valt att göra alla beräkningar med samma räntesats för att vara systematiska och ej låta olika statslåneräntor vara den faktor som påverkar utfallet för beräkningarna, det har ansetts vara en rimlig avvägning och underlätta för framtida studier.

Värdena för soliditet har hämtats från respektive företags årsredovisning. När värdet inte fanns att tillgå så beräknades det fram genom att dividera eget kapital med totala tillgångar för företaget eller moderbolaget i fråga. Efter beräkning har skett så har soliditeten avrundats till närmaste heltal (procent). Anledningen till detta är för att skapa överrensstämmelse med de siffror som företagen själva bistod med, som alla var avrundade till heltal. Vi upplevde inte att den mer precisa

jämförelsen som fler decimaler skulle föranleda var motiverade, med hänsyn tagen till att de flesta företag redovisar soliditet som ett heltal.

3.8.3 Kategoriseringen

Efter att författarna hade granskat fördelningen av eventalförpliktelser bland de undersökta företagen så fann författarna att jämförelser för urvalet som helhet skulle bli missvisande. Som redogörs i tabellerna i empirin så är medelvärde och median avsevärt avvikande, både i absoluta tal för eventalförpliktelsernas beloppsstorlek men också de relativa talen mellan ett företags redovisade eventalförpliktelser och företags egna balansräkning. För att göra en meningsfull analys av populationen fann författarna sig tvungna att kategorisera populationen. Kategoriseringen grundar sig på det relativa talet mellan eventalförpliktelsernas beloppsstorlek och balansomslutningen för ett enskilt företag. Baserat på detta relativtal delas sedan populationen in i tre kategorier.

Vi valde att kategorisera företagen enligt följande gränsdragningar:

- Kategori 1: Företag med eventalförpliktelser vars belopp är mindre än 5% av balansomslutningen
- Kategori 2: Företag med eventalförpliktelser vars belopp är större än 5% men mindre än 25% av balansomslutningen
- Kategori 3: företag med eventalförpliktelser vars belopp är större än 25% av balansomslutningen

Tabell 3: Kategorisering av företagen som redovisar eventualförpliktelser

Kategori	Antal bolag
Kategori 1 små eventualförpliktelser	21
Kategori 2 medelstora eventualförpliktelser	24
Kategori 3 stora eventualförpliktelser	20
Totalt	65

Anledningen till att författarna valt att genomföra kategoriseringen enligt storleken på eventualförpliktelsen, och inte enligt bolagsstorlek som är brukligt för kvantitativa företagsanalyser, är på grund av att den analys författarna gör inte är betydelsefull utifrån en sådan kategori. Det är effekten av att eventualförpliktelser förs in i balansräkning som är relevant samt hur stor påverkan blir baserat på företagets idag redovisade eventualförpliktelser. Något som förbises genom att kategorisera enligt bolagsstorlek.

3.9 Sannolikhetsmatris

För att kunna simulera effekterna av att eventualförpliktelser förs in i balansräkningen måste författarna använda sig av samma metod som det är tänkt att företag ska göra enskilt för varje eventualförpliktelse. Problemet är att författarna inte har möjligheten att göra dessa enskilda bedömningar, utan författarna måste göra antaganden då författarna analyserar de sammantagna eventualförpliktelserna, istället för de individuella. För att kunna fastställa hur stor påverkan förändringen har på företagen i vår population behöver författarna följande data: Storleken på balansräkningarna, storleken på eventualförpliktelserna, diskonteringsräntan, infallesegraden för eventualförpliktelserna som snitt och tidsåtgången för infallelse. Storleken på balansräkningarna och storleken på eventualförpliktelserna finns att tillgå från årsredovisningen. Se tabell 7 för storlek

på eventalförpliktelser. De andra värdena behövde dock uppskattas. På grund av osäkerheten i uppskattningen så skapade författarna en matris där författarna analyserade effekten utifrån olika tänkbara värden för de osäkra variablerna.

I matrisen så antas diskonteringsräntan. Eventalförpliktelsernas andel av totala skulder används inte bara som medel utan även som median, detta då trots att författarna kategoriserade företagen så fanns fortfarande en spridning inom kategorierna som skulle innebära att enbart redovisa snittet skulle bli missvisande. För exempelvis kategori "stora eventalförpliktelser" så är snittet hälften så stort om det största värdet exkluderas. Eventalförpliktelsernas andel av totala skulder multipliceras med de tre olika infallesegraderna i matrisen. Sedan diskonteras värdet med räntan över våra tre olika tidsramar för genomsnittlig infall. Detta ger oss 9 tänkbara utfall för hur medianföretagets totala skulder, inom kategorin, påverkas av den föreslagna förändringen. Följande kapitel redogör närmare för vilka värden som beloppen beräknats med.

3.9.1 Diskonteringsränta

Diskonteringsräntan ska enligt IASB:s utkast fastställas med hänsyn till "marknadens bedömning av tidsvärdet av pengar" och i särskilda fall "risk specifik för förpliktelsen" (IASB, 2010/1). IASB:s utkast ger även ett konkret exempel på hur räntan ska fastställas. Den räntan de då använder sig av är den riskfria räntan som företag kan tillgå genom statslåneobligationer (IASB, 2010/1, det vill säga statslåneräntan. Statslåneräntan beräknas genom att ett viktat medelvärde som baseras på den genomsnittliga marknadsräntan på stadsobligationer vars löptid är minst fem år räknas fram (Riksgälden, 2013). Den 30 december 2011 var statslåneräntan 1,58% (Riksgälden, 2011). När författarna genomför simuleringen är det med den här räntan i åtanke.

Även om räntan är annorlunda i skrivande stund så är studiens siffror hämtade från årsredovisningar från boksluten för verksamhetsåren 2011 och 2011/2012, därför valde författarna räntan från årsslutet i 2011. Vi finner det rimligt att basera beräkningarna på statslåneräntan per bokslutsdagen, då det är en liknande beräkning som den IASB själva föreslår i sitt eget utkast (IASB, 2010/1). Även om bokslutsdagen är den 31 december så är det vanligt att man i redovisningssammahang använder sig av jämna månader om 30 dagar för förenklingsskäl vilket gör året till 360 dagar och

följaktligen den 30 december till sista dagen för bokslutet. Det är även den beräkning som BFN föreskriver för avsättningar i sin vägledning för "Redovisning av avsättningar och ansvarsförbindelser" (BFN, 2003), en vägledning som bygger på RR 16, som i sin tur är att jämföras med IAS 37. IAS 37 är det nuvarande IFRS-regelverket för bland annat eventalförpliktelser.

För att exemplifiera den volatilitet som framkommer genom att diskonteringsräntan är beroende av den nivå som riksbanken sätter, som i sin tur är beroende av konjunkturen, så har författarna även valt en högkonjunktursränta. Detta då undersökningen genomförs på årsredovisningar från bokslutet 2011 under vilket räntan var anpassad för en mer ansträngd ekonomi. Den högkonjunktursränta författarna har valt är tagen från 2007, året innan finanskrisen. Den är framtagen enligt samma princip som redogörs för 2011 års ränta. Räntan per den 28 december 2007 var 4,29% (Riksgälden, 2007).

3.9.2 Infallestid

Eftersom eventalförpliktelser uträning eller förfall är osäker till tid, så ville författarna få en så heltäckande bild så möjligt av olika scenarion, varefter man har satt olika tidsperioder. Visserligen så finns det andra scenarion som är än mer osäkra i tid, exempelvis så finns det företag som bedriver verksamhet som kan ha stor påverkan på miljön exempelvis Vattenfall och E.on. De företagen har en förpliktelse enligt lag som reglerar sådan verksamhet där företagen är obegränsat ansvariga för skador som verksamheten kan åsamka tredje man.

Följande paragraf förklarar sådan förpliktelse:

"Kärnkraftföretagen har, enligt lag (1984:3) om kärnteknisk verksamhet (omtryckt i SFS 1992:1536), det fulla ansvaret för alla nuvarande och framtida kostnader för att omhänderta använt kärnbränsle och annat radioaktivt avfall samt för avveckling och rivning av kärnkraftverken. Enligt lag (2006:647) om finansiella åtgärder för hantering av restprodukter från kärnteknisk verksamhet och förordning (2008:715) om finansiella åtgärder för hantering av restprodukter från kärnteknisk verksamhet ska, för att finansiera dessa aktiviteter, en avgift baserad på levererad energi från

kärnkraftverk inbetalas till Kärnavfallsfonden. I det fall de fonderade medlen avviker från den framtida faktiska kostnaden för omhändertagande av högaktivt avfall, är kärnkraftföretagen skyldiga att täcka underskott och har rätt att återfå överskjutande belopp. Återbetalning från Kärnavfallsfonden sker i takt med kärnkraftföretagens utbetalningar för omhändertagande.”

– E.ON:s årsredovisning 2011, Not 28

“Enligt svensk lag har Vattenfall strikt obegränsat ansvar för skador mot tredje man till följd av dammhaverier. Tillsammans med övriga vattenkraftproducenter i Sverige har Vattenfall en ansvarsförsäkring, vars ersättningsbelopp är begränsat till maximalt 9 000 MSEK för denna typ av skador.” – Vattenfalls årsredovisning 2011, Not 48

Ovannämnda utdrag visar på praktiska situationer där man ej kan fastställa varken tidsrymd eller belopp för en eventualförpliktelse. Vilket gör möjligheten till en exakt värdering mycket komplicerad. De typer av eventualförpliktelser kan man då ta upp i noter i årsredovisningar. Men ej redovisa som ett belopp i eventualförpliktelser.

Vid datainsamlingen från årsredovisningar så fann författarna eventualförpliktelser som var svåra att uppskatta tid för infall för. Eventualförpliktelser som i synnerhet upplevdes som svåra att uppskatta tid för infallelse var bland annat borgensförbindelser för dotterföretag. Juridiska tvister på grund av överklaganden försvårar även de en bedömning för infallelsetid. På grund av detta valde författarna att skapa ett brett omfång för infallelsetid i scenariematiserna varefter de skapades med infallelsetider om: 1, 5 respektive 10 år.

3.9.3 Infallelsegrad

Infallelsegrad innebär med vilken sannolikhet som en eventualförpliktelse infaller. För att exemplifiera: En rättegångstvist bedöms ha 30% risk att förloras, vilket leder till en förpliktelse för företaget. Infallelsegraden är här 30%. Infallelsegrad är något som är individuellt för varje enskild förpliktelse. Men individuella värden är inte tillämpbara för det stora hela, vilket vår analys är inriktad på. Vi behövde därför något sätt att fastställa ett värde som skulle fungera som ett genomsnitt för samtliga analyserade eventualförpliktelser. Dels förde författarna in olika värden i

matrisen, för att påvisa vilka olika effekter som sker givet olika infallelsegrader. Samtidigt så skickade författarna epost till samtliga företag (bilaga 1) och bad dem uppskatta till vilken grad de, baserat på erfarenhet, bedömde att infallelsegraden var. Vi gjorde detta för att våra uppskattningar inte skulle vara helt lösryckta. De svar författarna fick in ligger till grund för intervallet för sannolikhetsuppskattningarna som fördes in i matrisen.

Tabell 4: Svarens karaktäristika

	Frekvens	Andel (%)
Uttskickade epost	65	100%
Bortfall	43	66%
Svar	22	34%
Uppskattade infallelsegraden	5	8%
Uppskattade ej infallelsegraden	60	92%

Vid genomförandet av enkätundersökningen skickades det ut en förfrågan till företagen om att uppskatta infallelsegraden för sina eventalförpliktelser. Författarna fick svar med uppskattningar från totalt fem företag, vilket motsvarar runt 10% av de undersökta företagen. Trots de få inkomna uppskattningarna, så anser författarna att svaren kan ge en fingervisning om karaktären av infallelsegrad för eventalförpliktelser hos företag. Eftersom informationen som efterfrågades är företagskänsliga uppgifter som inte framkommer i årsredovisningar, så kan det naturligtvis vara i företagens intresse att inte dela med sig av nämnda information. Det är också tänkbart att svaren inte är representativa för urvalet av det här skälet, det vill säga att de företag där eventalförpliktelser spelar en större roll är mer benägna att inte delge sina interna uppskattningar. En viss reliabilitetsproblematik kan alltså förekomma. En annan möjlig förklaring till svaren kunde vara att företagen inte hade gjort eller hade möjlighet till att uppskatta eventalförpliktelsernas infallelsegrad.

Tabell 5: Uppskattningar av infallelsegrad för företagens eventualförpliktelser

	Antal svar	Andel svar
Inom 0-5%	3	60%
Inom 5-10%	2	40%
Över 10%	0	0%

Som framgår av ovan tabell så var uppskattningarna av infallelsegraden väldigt låga. På grund av den låga svarsfrekvensen går det inte att fastställa att dessa uppskattningar är representativa för urvalet och på grund av reliabilitetsskäl kan det inte med säkerhet antas det heller. Vad som dock är lämpligt är att använda uppskattningarna till att minska spannet för de tänkbara utfallen i matrisen. Alltså istället för att föra in värden som sträcker sig mellan 0-50% (lägre än 50% är en förutsättning för eventualförpliktelse) kan författarna föra in värden i spannet till exempel 0-15%.

De infallelsegrader författarna har valt är 5%, 7,5% och 10%. Dessa infallelsegrader utgår från svaren författarna har fått in men är justerade uppåt på grund av problem med reliabiliteten.

3.10 Nyckeltalsjämförelse av utfall

För att göra simuleringen mer trovärdig och förankrad i praktiken, så kommer det göras jämförelser på nyckeltal innan och efter den föreslagna förändringen av IAS 37 går igenom, givet naturligtvis att den faktiskt blir verklighet. På så sätt så kan man påvisa hur företagsjämförelser hade påverkats utifrån de olika intressenters perspektiv om man sätter det i relation till den tänkta förändringens effekter. Eftersom företagen i det slutgiltiga urvalet hade varierande grader av eventualförpliktelser i förhållande till balansomslutningen så kunde påverkansgraden variera stort.

De nyckeltal som kommer användas i uppsatsen är vanliga jämförelsenyckeltal (Fraser, Ormiston, 2010). Nyckeltalen har valts utifrån vilken finansiell information de baseras på och hur

förändringen i IAS 37 kommer påverka utfallen på nyckeltalen. Därför kommer nyckeltalen vara baserade på skulder, för att visa dess påverkan i jämförbara nyckeltal.

- Debt to equity total liabilities/stockholders' equity

Debt to equity mäter ett företags totala skulder i förhållande till eget kapital för att visa hur förhållandet i ett företags finansiering ser ut. Ett lägre värde indikerar att företaget är mer självfinansierat, medan ett högre värde indikerar att ett företag är mer finansierat med externt kapital från exempelvis banker och kreditinstitutioner. Ju högre andel externt kapital ett företag är finansierat med, desto större risk vid en konkurs att aktieägare ej får ut något.

- Debt Ratio total liabilities/total assets

Debt ratio mäter ett företags totala förpliktelser genom totala tillgångar. Detta är ett nyckeltal som författarna tror tydligast kommer att visa på den tänkta IAS 37-förändringens påverkan. Det ger en inblick i hur mycket företaget förlitar sig på skuldsättning för finansiering av tillgångar. Ju högre ratio desto större risk i företagets operationalisering. En låg kvot indikerar konservativ finansiering med lägre risk att låna i framtiden för företaget.

- Long term debt to equity long term debt/ shareholders' equity

Long term debt to equity mäter ett företags finansiella hävstång genom att sätta ett företags långsiktiga skulder i relation till eget kapital. Ett högre värde visar att ett företag är finansierat med en större andel skulder än eget kapital, medan ett lägre värde visar en högre andel finansiering med eget kapital.

- Total asset turnover net sales/total assets

Total asset turnover mäter total försäljning minus icke genomförda försäljningar och försäljningsprovisioner relativt totala tillgångar. Total asset turnover mäter effektiviteten gällande hanterandet av alla tillgångar. En lägre kvot indikerar att försäljningen i företaget sviktar eller att investeringen i tillgångar är alldeles för hög. Så ju högre kvot desto mindre investering krävs för att generera försäljning och därmed högre vinst för företaget. Det kan dock föreligga tillfälliga

förändringar, exempelvis en större investering eller renovering som hamnar i slutet av året hos företaget men som långsiktigt kommer generera större vinst.

- Return on total assets net earnings/total assets

Return on total assets mäter ett företags resultat efter skatt genom de totala tillgångarna

Eftersom moderbolag oftast inte är den juridiska enhet som säljer ett företags tjänster eller köper in varor för vidareförädling i en koncern, så kommer de jämförande nyckeltalen i denna studien användas i ett illustrativt syfte. För att visa hur stor förändring det hade skett i nyckeltalen hos de moderbolag som är med i studien. Då eventalförpliktelse finns hos moderbolagen så är det oundvikligt att de jämförbara nyckeltalen kommer påverkas. Även om den totala påverkan på koncernen kan variera hos de moderbolag som ingår i koncerner.

För de bolag som inte ingår i en koncern så kommer den balanspåverkan som har räknats fram vara mer representativ av den faktiska påverkan som kan ske om förändringen av IAS 37 går igenom. Informationen kring balanspåverkan för företagen kommer redovisas enligt samma kategorier som vid studiens övriga beräkningar.

Vid den initiala datainsamlingen och bearbetningen så framkom det att vissa poster uppvisade för stora skillnader för att det skulle vara av värde för studiens resultat att redovisa. Några av nyckeltalen som författarna avsåg att använda visade sig ej vara rättvisande att redovisa. Det gäller nyckeltalen för long term debt to equity, total asset turnover och return on total assets. När det gjordes beräkningar för long term debt to equity så förekom det en stor skillnad där många moderbolag hade nästan obefintliga långfristiga skulder medan en del hade en stor andel långfristiga skulder. Det var författarnas bedömning att det ej skulle vara representativt att redovisa beräkningar med sådan input, varefter det nyckeltalet ej redovisas i empirin. För nyckeltalen total asset turnover och return on total assets så visade författarnas initiala beräkningar att skuldökningens påverkan på balansomslutningen var marginell i de flesta fall, vilket var anledningen till att författarna ej kommer redovisa de nyckeltalen i empirin.

4. Empiri / resultat

I Kapitel 4 så inleds kapitlet med en översikt av studiepopulationen, varefter resultaten av författarnas scenariotester presenteras, vidare redogörs det för hur man har justerat de olika variablerna i matriserna som påverkar utfallen i testerna. Avslutningsvis så visas en sammanställning av intervjun som gjordes med en revisor.

Nedan presenteras i följd: Företagen i vårt urval, eventualförpliktelseernas karaktär, scenariomatriserna och nyckeltalspåverkan.

Tabell 6: Andel av undersökta företag med redovisade eventualförpliktelser

	Frekvens	Andel
Ja	65	50,8%
Nej	63	49,2%
Totalt	128	100%

Av de 128 undersökta företagen var det lite mer än hälften (65) som hade eventualförpliktelser eller ansvarsförbindelser att redovisa som en post inom linjen.

Tabell 7: Eventualförpliktelseernas storlek (Mkr)

Summa eventualförpliktelser	4034990
Eventualförpliktelse som medelvärde	61136
Eventualförpliktelse som median	672

Eventualförpliktelse som andel av BR, medelvärde	36,1%
Eventualförpliktelse som andel av BR, median	8,7%
Antal företag med ev.förpliktelser som andel av BR under 50%	50
Antal företag med ev.förpliktelser som andel av BR över 50%	11
Antal företag med ev.förpliktelser som andel av BR över 100%	4

Sammantaget redovisar de 65 företagen eventualförpliktelser till en summa överstigande 4 000 miljarder kronor. Utslaget på antalet företag blir snittet drygt 60 miljarder kronor. Medianen var 672 miljoner. Eventualförpliktelser uppgår alltså till stora belopp, men de större beloppen är koncentrerade till ett fåtal företag. Även de relativa talen har samma karaktär: Ett fåtal företag har stora eventualförpliktelser relativt balansomslutningen medan många har försumbara relativtal.

Tabell 8: Eventualförpliktelsernas karaktär inom kategorierna

<i>Kategori</i>	<i>Antal företag i kategori</i>	<i>Ev.förpliktelse som andel av BR inom kategori</i>	<i>Ev.förpliktelse som andel av balansomslutning inom kategori, medel</i>	<i>Ev.förpliktelse som andel av totala skulder, medel</i>
<i>Små eventualförpliktelser</i>	21	0-5%	1.70%	6.75%
<i>Medelstora eventualförpliktelser</i>	24	5-25%	11.16%	30.57%
<i>Stora eventualförpliktelser</i>	20	25+%	104.03%	257.69%

Utifrån urvalet har författarna kategoriserat företagen för att visa hur förändringen får olika konsekvenser baserat på hur stora eventualförpliktelser som redovisas under den nuvarande situationen. Företagens genomsnittliga eventualförpliktelser som andel av balansomslutning skiljer sig otroligt mycket åt mellan kategorierna och beror i hög grad på extremvärden även inom

kategorierna. Simuleringen görs därför även med median för att skapa en mer övergripande bild av vilka konsekvenser som uppstår genom att eventalförpliktelser blir en balanspost.

4.1 Scenariomatrix

Nedanstående tabeller redovisar eventalförpliktelser i förhållande till totala skulder. Total skuldpåverkan hade räknats fram genom att eventalförpliktelsens storlek i förhållande till totala skulder räknades fram, varefter det multiplicerades med sannolikheten för utfallet och diskonterades till nuvärde med diskonteringsränta justerat för infallestid:

Eventalförpliktelsernas storlek som andel av totala skulder = $(\text{eventalförpliktelse} / \text{totala skulder}) \times \text{infallelsegrad} / ((1 + \text{diskonteringsränta})^{\text{år}})$

Siffrorna har sedan summerats för kategorin och redovisas antingen som median eller medel. Syftet med att redovisa median är att åskådliggöra variationen även inom kategorierna.

Tabell 9: Scenariomatrix för kategorin "Små eventalförpliktelser", median

Infallestid, infallelsegrad	5%	7.50%	10%
1år	0.13%	0.20%	0.27%
5år	0.13%	0.19%	0.25%
10år	0.12%	0.17%	0.23%

Givet diskonteringsränta om 1,58%

Tabell 10: Scenariomatrix för kategorin "Små eventalförpliktelser", medelvärde

Infallestid, Infallelsegrad	5%	7.50%	10%
1år	0.33%	0.50%	0.66%
5år	0.31%	0.47%	0.62%

10år	0.29%	0.43%	0.58%
------	-------	-------	-------

Givet diskonteringsränta om 1,58%

Tabell 11: Scenariomatris för kategori "Medelstora eventalförpliktelser", median.

<i>Infallelsetid, Infallelsegrad</i>	5.00%	7.50%	10.00%
1år	0.97%	1.46%	1.94%
5år	0.91%	1.37%	1.83%
10år	0.84%	1.27%	1.69%

Givet diskonteringsränta om 1,58%

Tabell 12: Scenariomatris för kategori "Medelstora eventalförpliktelser", medelvärde

<i>Infallelsetid, Infallelsegrad</i>	5.00%	7.50%	10.00%
1år	1.50%	2.26%	3.01%
5år	1.41%	2.12%	2.83%
10år	1.31%	1.96%	2.61%

Givet diskonteringsränta om 1,58%

Tabell 13: Scenariomatris för kategori "Stora eventalförpliktelser", median

<i>Infallelsetid, Infallelsegrad</i>	5.00%	7.50%	10.00%
1år	4.87%	7.31%	9.75%
5år	4.58%	6.86%	9.15%

<i>10år</i>	4.23%	6.35%	8.46%
-------------	-------	-------	-------

Givet diskonteringsränta om 1,58%

Tabell 14: Scenariomatrix för kategori "Stora eventalförpliktelser", medelvärde

<i>Infallelsetid / Infallelsegrad</i>	5.00%	7.50%	10.00%
<i>1år</i>	12.68%	19.03%	25.37%
<i>5år</i>	11.91%	17.87%	23.83%
<i>10år</i>	11.02%	16.52%	22.03%

Givet diskonteringsränta om 1,58%

Beloppen som fås fram i matriserna motsvarar den ökning av skuld som andel av tidigare totala skulder som företagen förväntas få baserade på median- och medelvärden inom de tre kategorierna, givet diskonteringsräntan, de olika infallelsetiderna och de olika infallelsegraderna.

Som framgår av matriserna så har infallelsegraden en stor påverkan. En dubbling av infallelsegraden leder till en dubbling av den bokförda eventalförpliktelsen och därmed en dubbling av den procentuella ökningen av skulderna. Infallelsetiden har inte en lika markant påverkan. En tiofaldig ökning av den förväntade infallelsetiden leder inte ens till en halvering av den bokförda eventalförpliktelsen. Detta beror på sambandet mellan räntan och infallelsetiden. Om räntan skulle öka, så skulle också påverkan från infallelsetiden öka. Under 2011 var räntan låg till följd av det rådande läget. Om man tittar på ränta från högkonjunktur, innan den finansiella krisen, ser man också att matrisen får en annan karaktär. Räntan som används i följande matriser bygger på samma princip men är tagen från 2007, året innan finanskrisen. Räntan var per bokslutsdagen 2007 4,29% (Riksgälden. 2007). Annars är allt annat lika, eventalförpliktelserna är som de stod per bokslutet 2011. Syftet med detta är att exemplifiera räntans effekt på den eventalförpliktelse som bokförs för den kategori företag som påverkas mest av den föreslagna förändringen.

Tabell 15: Scenariomatrix för kategori "Små eventualförpliktelser", medelvärde, högkonjunktursränta

Infallelsetid / Infallelsegrad	5%	7.50%	10%
1år	0.32%	0.49%	0.65%
5år	0.27%	0.41%	0.55%
10år	0.22%	0.33%	0.44%

Givet diskonteringsränta om 4,29%

Tabell 16: Scenariomatrix för kategori "Medelstora eventualförpliktelser", medelvärde, högkonjunktursränta

Infallelsetid / Infallelsegrad	5.00%	7.50%	10.00%
1år	1.47%	2.20%	2.93%
5år	1.24%	1.86%	2.48%
10år	1.00%	1.51%	2.01%

Givet diskonteringsränta om 4,29%

Tabell 17: Scenariomatrix för kategori "Stora eventualförpliktelser", medelvärde, högkonjunktursränta

Infallelsetid, Infallelsegrad	5.00%	7.50%	10.00%
1år	12.35%	18.53%	24.71%
5år	10.44%	15.67%	20.89%
10år	8.47%	12.70%	16.93%

Givet diskonteringsränta om 4,29%

Genom att jämföra scenariomatriken med de olika räntesatserna ser man tydligt vilken skillnad bara konjunkturen har på de redovisade eventalförpliktelseerna. Nedan redogörs den procentuella skillnaden mellan 2007 och 2011 års ränta på eventalförpliktelseernas storlek som andel av totala skulder för de tre kategorierna.

Tabell 18: Procentuell skillnad i eventalförpliktelse påverkan mellan hög- och lågkonjunkturränta

Infallestid	Procentuell skillnad
<i>1 år</i>	<i>2,67%</i>
<i>5 år</i>	<i>14,07%</i>
<i>10 år</i>	<i>30,12%</i>

Tabellerna visar att, allt annat lika, så kommer en eventalförpliktelse enligt den föreslagna förändringen vara 2,67% större under lågkonjunkturen 2011 än högkonjunkturen (2007) om infallestiden är 1 år. Är infallestiden 5 år är skillnaden 14,07% och för 10 år är skillnaden 30,12%. Notera att detta är skillnader i procent och inte procentenheter.

4.2 Nyckeltal innan och efter den föreslagna förändringen

Tabell 19: Nyckeltal för kategori "Små eventalförpliktelser", innan och efter förändringen samt procentuell skillnad

Små eventalförpliktelse	Debt to equity	Debt ratio	Soliditet
Innan, medelvärde	1.18072	0.47524	52.48%
Efter, medelvärde	1.18624	0.47402	52.38%
Skillnad, %	0.47%	-0.26%	-0.19%

Tabell 20: Nyckeltal för kategori “Medelstora eventualförpliktelser”, innan och efter förändringen samt procentuell skillnad

Medelstora eventualförpliktelser	Debt to equity	Debt ratio	Soliditet
Innan, medelvärde	2.68541	0.53292	46.71%
Efter, medelvärde	2.74233	0.52597	46.29%
Skillnad, %	2.12%	-1.30%	-0.90%

Tabell 21: Nyckeltal för kategori “Stora eventualförpliktelser”, innan och efter förändringen samt procentuell skillnad

Stora eventualförpliktelser	Debt to equity	Debt ratio	Soliditet
Innan, medelvärde	3.27981	0.51350	48.65%
Efter, medelvärde	3.86591	0.46230	45.51%
Skillnad, %	17.87%	-9.97%	-6.46%

Tabellerna visar medelvärdet av nyckeltalen för företag med eventualförpliktelser, enligt vår kategorisering, innan och efter det är justerat för balansräkningspåverkan för den föreslagna förändringen av IAS 37. Nyckeltalen är beräknade givet 7,5% infallelsegrad, 5 års infallelsetid och 1,58% ränta. Dessa tal motsvarar snittet av de tänkbara scenarierna i matriserna. Observera att skillnaden i procent mellan innan och efter den föreslagna förändringen är just procent, och inte procentenheter. Som framgår av matriserna så kommer nyckeltalen påverkas i alla tre kategorier och påverkan blir större ju större eventualförpliktelserna är.

4.3 Intervju med revisor

Frågorna som ställdes under intervjun återfinns i Bilaga 2.

Efter intervjun med revisorn så har författarna bedömt nedanstående information som mest relevant för uppsatsen, informationen analyseras ingående i analyskapitlet:

- Risk att företag skulle avstå från investeringar om man behöver ta upp vissa förpliktelser som en skuld i balansräkningen.
- En borgensförpliktelse borde bedömas utifrån varje unika situation och inte endast med en värderingsmodell.
- Risk för att värderingar av eventalförpliktelser kan färgas av mer subjektivitet.
- Den nya informationen som eventuellt presenteras för läsarna kan försvåra företagsbedömningar mer än det underlättar.
- Risk att det kostar mer än det smakar för alla involverade parter.

Ovannämnda punkter analyseras ingående i analyskapitlet, dels utifrån en praktisk synvinkel, men även utifrån en teoretisk synvinkel.

5. Analys

I kapitel 5 presenteras hur författarna har analyserat empirin utifrån både en teoretisk och en praktisk synvinkel. Analysen täcker in både ett rent teoretiskt perspektiv där man gör bedömningar för hur företagen hade kunnat agera utifrån de givna resultaten från empirin. Vidare så har analysen även gjort analyser för hur den praktiska implikationen av en förändring av IAS 37 hade blivit, med hänsyn tagen till vad avsikten med förändringen var och hur det hade kunnat bli.

5.1 Skuldökning som ett resultat av den föreslagna förändringen

Resultatet visar att den föreslagna förändringen kommer att ha en omfattande effekt för vissa företag oavsett scenario. De företag i kategorin “stora eventalförpliktelser” får enligt vår matris en skuldökning mellan 4,7% och 8,46%, som median (tabell 13). I snitt är ökningen mellan 12,68% och 22,03% beroende på vilket scenario som inträffar (tabell 14). Påverkan är inte lika stor för företagen i de andra kategorierna. Kategori “medelstora eventalförpliktelser” får i snitt en skuldökning enligt matriserna mellan 1.5% och 2.61% (tabell 11, tabell 12). En förändringen som rimligtvis inte borde ha allt för allvarliga konsekvenser för företagen inom kategorin. Tabell 9 och tabell 10 visar att medianföretaget och snittet inom kategori “små eventalförpliktelser” inte kommer under någon av våra redovisade scenarier påvisa en skuldökning som överstiger 1% av deras i dagsläget redovisade skulder. Samtidigt är det knappt mer än hälften av vår population om 128 företag som överhuvudtaget redovisar eventalförpliktelser. Den föreslagna förändringens påverkan kommer alltså att vara stor i absolut bemärkelse för vissa företag men även relativt andra företag. Företag och koncerner som har eventalförpliktelser kommer få en negativ inverkan på sina redovisade skulder vilket leder till att nyckeltal som används vid företagsjämförelser kommer gynna företag som just nu inte har eventalförpliktelser.

Den huvudsakliga påverkan från den föreslagna förändringen är på nyckeltal. Nyckeltal ligger till grund för utvärdering och är i mångt och mycket användbara styrmedel. Allt annat lika så kommer nyckeltalen påverkas, och påverkan kommer att vara negativ. Alla nyckeltal kommer inte påverkas dock. Förändringen har ingen effekt för kassaflöde utan påverkan är helt av redovisningsteknisk karaktär. De nyckeltal som påverkas är de som i beräkningen använder sig av något av soliditet och totala skulder. Allt annat lika kommer soliditeten bli sämre och totala skulder högre för företag när deras eventalförpliktelser ska in i balansräkningen. Som framgår av tabell 19 så kommer det genomsnittliga företaget inom kategori "små eventalförpliktelser" få en försämrad soliditet med 0,2 %, motsvarande siffra för "medelstora eventalförpliktelser" och "stora eventalförpliktelser" är 0,9% respektive 6,46%. Detta till följd av skuldökningen från att eventalförpliktelser tas upp i balansräkningen.

5.1.1 Volatilitet som resultat av eventalförpliktelser som balanspost

Den osäkerhet som kan förknippas med eventalförpliktelser, som tidigare låg utanför balansräkningen, kommer nu att påverka rapporten över finansiell ställning och därigenom nyckeltal som används av såväl externa och interna intressenter. Detta kommer leda till en förhöjd volatilitet när aktiekurser får ytterligare en faktor som påverkar jämförbarheten mellan företag. En relaterad problematik är att inte alla företag i dagens situation ej har eventalförpliktelser, vilket kan resultera i att en eventuell förändring kommer gagna vissa företag och missgynna andra företag. Den påverkande effekten fås genom att eventalförpliktelser ska omvärderas kontinuerligt. Den värdering som låg till grund för föregående års redovisning kanske visat sig vara helt fel vilket leder till en helt omvärderad eventalförpliktelse som får en annan effekt på nyckeltal och även aktiekurser.

Även om ingen annan information om infallelsetid eller infallelsegrad har tillkommit, kan eventalförpliktelsen ändå komma att omvärderas. I tabellerna 16-18 visas att konjunkturen, allt annat lika, har en stor påverkan på storleken av de redovisade eventalförpliktelserna genom att räntan förändras. En eventalförpliktelse med ett års genomsnittlig förväntad infallelsetid förändras genom konjunkturen allena med nästan 3% (tabell 18). För en 5-årig genomsnittlig förväntad infallelsetid är förändring nästan 15% och är den genomsnittliga förväntade infallelsetiden 10 år är

förändringen hela 30% (tabell 18). Detta kan föranleda att penningpolitik får en motsatt effekt. När ekonomin saktar ned, vill riksbanken sätta fart på ekonomin genom att sänka räntan. Men den sänkta räntan leder till att nuvärdesberäkningen av framtida eventalförpliktelser, genom lägre diskonteringsränta, resulterar i ett högre nuvärde för den framtida eventalförpliktelsen. Vilket vidare försämrar de redan ansträngda nyckeltalen genom försämrad soliditet och högre skulder.

Författarnas tankar kring volatilitet, nyckeltal och konkreta konsekvenser av den föreslagna förändringen blev författarna varse om genom e-postkorrespondens med en redovisningsansvarig i ett företag i vårt urval, han skriver:

“En sådan redovisning som ED-t beskriver (just för stunden) skulle föranleda en ökad volatilitet i rapport över finansiell ställning och med följd effekt på tillhörande nyckeltal.”

Men det kan också få andra konsekvenser, han fortsätter:

“Volatiliteten i nyckeltalen, orsakade av en hög grad av osäkerhet som byggts in i balansräkningen, kan sannolikt ge följd påverkan för en bedriven verksamhet. Ex-vis skulle ett bolag med initialt svag lönsamhet och ansträngda kovenanter för kreditfaciliteter med banken kunna tippa över på fel sida och riskera indragen finansiering.”

Möjliga konsekvenser av förändringar i nyckeltal kan påverka exempelvis samarbetsavtal mellan företag eller ett företags kreditvärdighet hos kreditinstitut. En tänkbar konsekvens är exempelvis att strikta kreditvillkor som kan ligga till grund för avtal med banker eller andra låneinstitut, kan dras in på grund av att villkoren inte längre uppfylls. Problematiken är att en eventalförpliktelses påverkan kan bli så stor, trots den inneboende osäkerheten vid uppskattningen av eventalförpliktelser.

Tabell 20: Soliditetsförändring inom kategori, procent

Kategori	Procentuell soliditetsförändring
Små eventalförpliktelser	-0.19%
Medelstora eventalförpliktelser	-0.90%
Stora eventalförpliktelser	-6.46%

5.1.2 Andra konkreta konsekvenser

Vid intervjun med revisorn från en av Sveriges ledande revisionsbyråer, så fick författarna lite insikt i hur den föreslagna förändringen av IAS 37 skulle kunna påverka företagen rent praktiskt. Revisorn belyste bland annat problematiken på följande punkter, vars åsikter är redovisade under punkterna:

Värdering vid borgensförpliktelse för dotterbolag

Det finns många olika värderingsmetoder när man ska värdera borgensåtaganden gentemot dotterbolag. Dock så var det tveksamt om metodernas bedömning av verksamheters kvaliteter var rimliga. Då det finns en stor variation i typen av bolag som ett företag kan gå i borgen för, så borde det istället värderas utifrån dess specifika situation, så att den förpliktelse som bolaget åtar sig när den går i borgen visar ett representativt värde.

Risken för nedvärdering av framtida eventalförpliktelser

En möjlig konsekvens av en förändring av IAS 37 enligt förslaget, kunde vara att företagen skulle bli mindre benägna att redovisa ett korrekt belopp för en eventalförpliktelse om den kan få balans- och resultatpåverkan. Den problematiken, tillsammans med den ökade arbetsbördan för att beräkna ett så exakt värde på sannolikhet så möjligt för att det ska vara representativt vid ett eventuellt utfall, skulle kunna leda till att företag i framtiden, om förslaget för IAS 37 går igenom, nedvärderar framtida eventalförpliktelser.

Risk för att företag avstår investeringar där man måste ingå borgensförpliktelse

Nyckeltal är det vanligaste verktyget som används när en extern intressent skall bedöma och jämföra flera företag. Om det ett företag måste ta upp en skuld när den skall göra en investering som kräver ett borgensåtagande som kan ha märkbar effekt på skuldsidan i ett företag som resulterar i stor påverkan på nyckeltal, så kan det hända att det är en faktor som gör att ett företag väljer att avstå vissa investeringar.

Komplicerar för läsaren

Slutligen så ansåg intervjupersonen att det förelåg en stor osäkerhet och tvivel, huruvida informationen i en eventalförpliktelse, som kommer presenteras i mer detalj när det skall föras in i balansräkningen, kommer ge läsaren en bättre förståelse för företagets situation. Intervjupersonen nämnde utifrån sin egen erfarenhet att eventalförpliktelser var något som var jätteviktigt vid bedömning av ett företags situation, dock så var det ett område som var svårt för många bedömare att förstå.

Vid en sammanfattning av intervjun så gör författarna bedömningen, att den föreslagna förändringen till IAS 37, kan få större negativa konsekvenser än positiva. Då den information som eventuellt kan komma investerare och andra externa intressenter tillgodo, ej kan vara lika tillförlitlig som övrig information i balans- och resultaträkningen.

5.2 Förändringen ur ett positivt redovisningsteoretiskt perspektiv

Som framgår av matriserna i resultatframställningen så kommer denna redovisningstekniska förändring ha en reell påverkan på företags nyckeltal, genom dels resultatpåverkan men kanske i synnerhet balanspåverkan. Framförallt i kategorin "stora eventalförpliktelser" kommer företag känna av den här förändringen och kommer att tvingas redovisa försämrade nyckeltal. Samtidigt så kommer redovisningen bygga på en hög grad av egna, subjektiva bedömningar. Förändringen kommer därför inte bara föranleda något som är negativt för företag som redovisar eventalförpliktelser, utan de kommer även ge dessa företag möjligheten att själva påverka nyckeltalen genom sina egna uppskattningar. Detta kan innebära problematik enligt positiv redovisningsteori. Positiv redovisningsteori försöker nämligen att förklara vilken redovisningsteori som ett företag kommer välja att använda när de ställs med flera val. I detta fall har de inte olika val av redovisningsmetoder, men de har stor möjlighet att påverka variabler inom redovisningsmetoden. I synnerhet då med vilken sannolikhet de bedömer att eventalförpliktelserna kommer att förfalla. De incitament och vad incitamenten leder till förefaller vara snarlika med vad som framkommer inom positiv redovisningsteori.

Watts & Zimmerman producerar tre hypoteser utifrån ett antagande om agerande i egenintresse och hittar empiri som stödjer sina hypoteser (Watts, Zimmerman, 1986). En hypotes som i synnerhet är intressant för vår uppsats är följande:

”Chefer med bonusbaserad ersättning är mer benägna att välja redovisningsprinciper som gynnar resultatet”

Vad detta innebär är att när en chef har möjlighet att påverka resultatet, och blir belönad för resultatet så kommer chefen att i högre grad påverka resultatet i en riktning som är gynnsam för honom. En undersökning om förekomsten av chefer med bonusbaserad ersättning ligger utanför ramen för detta arbete, men incitament som en förutsättning för deras beteende kan författarna påvisa att det finns inom vissa företag i vårt urval. Sedan måste det inte nödvändigtvis vara chefer som är benägna att undervärdera sannolikheten för infällelse hos eventalförpliktelse. Utifrån ett bredare resonemang om egenintresse och att möjligheten att påverka faktiskt leder till att man påverkar, kan man tydligt se andra roller inom företaget som skulle kunna tänkas vilja redovisa lägre eventalförpliktelser: Verkställande direktör till exempel. Vad som kan uppstå då är problem kring ägare och verkställande direktör. Styrelsen och aktieägarna är sannolikt intresserade av ett gott resultat som bygger på en välfungerande verksamhet och tillhörande goda kassaflöde. För att skapa målkongruens med verkställande direktör kan de ha inrättat ett bonussystem för verkställande direktören som är direkt knuten till nyckeltal som berör lönsamheten. Agenten dock ställs nu genom den föreslagna förändringen med en möjlighet att redovisningsmässigt påverka företagets resultat i en riktning som för honom är belönande men som snedvrider det verkliga värdet på skulder och resultat för företaget, vilket inte nödvändigtvis är i principalens intresse.

Men en förändring av redovisningsstandard behöver inte bara komma att påverka beteende inom organisationen, vilket är en av Watts och Zimmermans slutsatser (Watts, Zimmerman, 1986). Även finansanalytiker kan komma att anpassa sitt beteende till följd av förändring i redovisningsstandard. Watts & Zimmerman menar att om chefer har möjlighet att påverka resultatet och finansanalytiker har tillgång till information som visar att det ligger i chefernas intresse att påverka resultatet, så kan de sedan anpassa sina värderingar utifrån detta underlag. Kontentan av det hela blir att chefernas valda redovisningsmetod då inte får fullständigt genomslag för tredje part.

En annan intressant aspekt inom positiv redovisningsteori är att förändringar av redovisningsstandarder kan ge upphov till en förändring av värderingen av företag. Spontant är detta märkligt då företaget är detsamma; det enda som skiljer sig åt är hur de presenterar sin information. Den empiriska data som finns inom ämnet och framtofs av Leftwich, påvisar att förändringen av en redovisningsstandard påverkar aktiekursen och att påverkan i synnerhet får genomslag för företag som mest berörs av den ändrade standarden (Leftwich, 1981). Vad detta skulle kunna innebära för förändringen av IAS 37 är alltså att de företag som i dagsläget redovisar eventalförpliktelser märker av en förändring i deras aktiekurs, och att de företag inom kategorin "stora eventalförpliktelser", som sannolikt kommer beröras mest av förändringen, får se sin aktiekurs påverkas mest. Enligt Leftwichs studie så visade det sig även att förändringen kom att få genomslag på aktiekursen redan innan den hade inträffat. Huruvida detta kommer att inträffa även om IASB:s föreslagna förändring inträffar återstår att se. Vad som talar emot det är att karaktären på eventalförpliktelser skiljer sig åt något oerhört. Ett företag som redovisar stora poster inom linjen kanske bara har eventalförpliktelser som, om de inträffar, inträffar långt fram i tiden eller med en oerhört låg infallelsegrad. Både lång tid innan infallelse och låg sannolikhet för infallelse leder enligt våra matriser till att ett lägre värde redovisas än för det motsatta. Samtidigt skulle ett motsatsförhållande med ett företag som redovisar mindre belopp som eventalförpliktelser å andra sidan kunna ta upp en betydande andel av detta belopp inom balansräkningen på grund av att de förväntas infalla inom en snar framtid och med högre sannolikhet. Dessa individuella förhållanden kan leda till att marknaden behöver vänta på företagens egna bedömningar av dessa eventalförpliktelser innan de anpassar sig till dem.

5.3 Förändringen ur ett normativt redovisningsteoretiskt perspektiv

Studiens resultat har visat att det finns en påtaglig risk för påverkan på företagens balansomslutning beroende dels på sannolikhet för infall, diskonteringsränta och infallestid. Den här påverkan som förändringen i IAS 37-förslaget är då tänkt att underlätta jämförbarheten mellan företag när en eventalförpliktelse tas in i balansräkningen, vilket är tänkt ska ge en mer rättvisande bild. Som nämnts tidigare så är det intressenters perspektiv som förslaget tar hänsyn till.

En problematik som framträdde när författarna gick igenom empirin, teorin och intervjumaterialet, har varit de olika konsekvenser som förändringen kan leda till.

För att eventalförpliktelseernas införande i balansräkningen skall öka jämförbarheten så måste beloppet som införes vara korrekt. Vid studiens genomförande så var det tydligt att det förelåg en stor problematik i att beräkna ett korrekt och rättvisande värde på poster som har klassats som eventalförpliktelser.

Några exempel på förpliktelser som togs upp i årsredovisningarna var:

- Garantiåtaganden för produkter
- Borgensåtagande för dotterbolag
- Eventuell skadeståndsskyldighet vid rättsfall
- Garantier för krediter
- Skadeståndstvister gällande förpliktelser till miljöpåverkande verksamhet

Informationen som insamlats, har visat att det föreligger mycket tvetydighet och praktisk problematik i att få fram ett värde som kan vara rättvisande för majoriteten av alla situationer. Dels att det inte finns enhetliga beräkningsmodeller som kan appliceras på alla situationer, dels för att det framräknade värdet kanske inte är rättvisande vid eventuell infällelse.

Vid en eventuell förlust i ett rättsfall så kommer parten som förlorar, att betala ut hela det ålagda skadeståndsbeloppet och eventuellt motpartens rättegångskostnader. Problematiken i ett sådant fall är om beloppet man blir stämd på skall beräknas enligt IAS 37-förändringen. Då kommer det belopp som redovisas i balansräkningen som en skuld att vara ett mindre belopp än det som skall betalas ut vid en eventuell förlust i ett rättsfall.

När det gäller garantiåtaganden för dotterbolag så framkom det att det fanns flera sätt att beräkna ett sådant åtagande och att avsaknaden av en enhetlig modell gör att man kan ifrågasätta hur införandet av eventalförpliktelser i balansräkningen kan hjälpa intressenter att få en mer rättvisande bild av företag.

En relaterad punkt är en eventalförpliktelses eventuella infall och dess ekonomiska påverkan. Om exempelvis ett företag är i en rättegångsvist gällande skadestånd för avtalsbrott, så finns det bara

två möjliga utfall för ett företag och det är att företaget antingen vinner eller förlorar tvisten. Vid en eventuell rättegångsförlust så måste företaget betala ut hela det belopp som motparten tilldöms. Problematiken är när man ska beräkna sannolikhet för att vinna en rättegångsvist och diskontera det så att värdet kan föras in i balansräkningen enligt IAS 37-förslaget. Det belopp som förs in i balansräkningen kommer vara väsentligt lägre än det belopp som det tvistas om. Detta belyser återigen problematiken om det ger en mer rättvisande bild av ett företag om man för in eventalförpliktelser in i balansräkningen enligt IAS 37-förslaget.

Vid en analys av vilka aktörer som hade gynnats av en förändring av IAS 37 enligt förslaget, så är det då främst företag som för närvarande ej har eventalförpliktelser som kommer gynnas; de företagen som har eventalförpliktelse kommer behöva föra in en resultat och balanspåverkande post i sina årsredovisningar, vilket kan missgynna de företagen gentemot sina konkurrenter från ett investerarperspektiv.

Ett av kriterierna i IASBs föreställningsram är att informationen som företag sammanställer för redovisning skall vara tillförlitlig och jämförbar. Med tanke på den unika karaktären som eventalförpliktelser innehåller så föreligger det en osäkerhet i om en förändring från det nuvarande systemet till det tänkta förslaget kommer uppfylla kriterierna i föreställningsramen.

IASB har länge velat förändra IAS 37, redan 2005 släpptes det första utkastet (IASB, 2005). Ett av skälen var en dålig överensstämmelse mellan IAS 37:s kriterier för att erkänna en förpliktelse och förpliktelse som det definieras i i föreställningsramen (IASB, 2010/1). Förändringen på denna grund ligger därför nära själva syftet med IASB:s arbete som i mångt och mycket handlar om harmonisering (FAR Akademi, 2012). Själva syftet med normativ redovisningsteori är att använda redovisningsmetoder som i bästa möjliga mån tillgodoser de avsedda intressenternas behov. Med det genomslag som IFRS har haft följer det naturligt att IASB har många intressenters behov att försöka balansera. Till följd av detta så kan en förändring som ökar harmoniseringen av skulldefinitionen leda till att andra intressens behov inte blir lika väl tillgodosedda.

I den kritik mot förslaget som IASB tar upp återfinns bland annat intressenter som upplever väntevärdet som missvisande och föredrar en redovisning enligt det mest sannolika utfallet (IAS 37 Comment Letter). Av den kritik som inkommit till IASB så är det i synnerhet representanter för företagsorganisationer som har klagat (IFRS Foundation, 2010). Något som inte är särskilt

förvånande givet de reella konsekvenserna den föreslagna förändringen får för företagen, enligt vår simulering. Även revisionsbyråer framför kritik och kritiken är bland annat att den nya informationen som kommer att ges i finansiella rapporter inte är användbar för intressenterna:

“We agree that the expected value may be the most appropriate measure for liabilities for which the population is large and homogeneous. However, for single discrete items, such as a significant lawsuit, we believe the proposed approach will be impractical to apply, difficult to explain to users of the financial statements and require the measurement of liabilities at amounts that will never be the final settlement amounts and, as such, are unlikely to convey useful information to users regarding the final settlement” (Deloitte, 2010)

Deloitte anser alltså att de kvalitativa egenskaperna, vars syfte är att ge *användbar* information till de tilltänkta användarna inte uppfylls genom den här förändringen. Genom att definitionen av eventalförpliktelser mer stämmer överrens med skullddefinitionen så har alltså man fått ge efter på de kvalitativa egenskaperna i de finansiella rapporterna, enligt Deloitte (2010).

5.3.1 Rättvisande bild?

IASB:s föreställningsram belyser intressenters perspektiv när man skapar finansiella rapporter. En aspekt att ha i åtanke när man analyserar företagsrapporter utifrån kriterierna i IASB:s föreställningsram är att en eventuell förändring enligt Exposure Draft 2 kommer att innebära en liknande redovisningsmetod som för avsättningar.

“En annan stor skillnad enl min personliga uppfattning är ju att en tvist antingen blir utfall eller inget utfall, dvs antingen avslag 0% eller bifall 100%. Så är det ju inte riktigt för garantireserver etc. Vad jag menar med detta är att det går inte att applicera någon form av sannolikhetstänk för en reserv för tvist” (p.g.a att du inte har någon tidigare statistik att tillgå) – Svar från epostkorrespondens

Avsättningar för garantier baseras på historisk data, vilket gör att man kommer kunna göra en någorlunda välgrundad uppskattning. En eventualförpliktelse baserad på en juridisk tvist är betydligt mer osäker till sin karaktär. Samtidigt kommer avvikelser från det redovisade värdet både när den juridiska tvisten bifalls eller får avslag, att vara omfattande. Detta är en problematik som är svår att komma undan på grund av de begränsade antal tänkbara utfallen vid en rättegång.

Ett möjligt resultat av den föreslagna förändringen är att den praktiska implementeringen visar sig strida med vad de vill uppnå med förändringen. I föreställningsramen nämns att redovisningen ska "ge uttryck för "faithful representation", något som av RR översätts till "korrekt bild". En korrekt bild är en förutsättning för att den finansiella rapporten ska kunna anses som *tillförlitlig* som är en av de kvalitativa egenskaper som IASB framhäver i sin föreställningsram.

Anta följande: en skademålstalan mot ett företag bedöms ha 50% sannolikhet att bifallas och tas därför upp till 50% av beloppet som ska utbetalas vid bifallelse, diskonterat till nuvärde. Men är 50% en korrekt bild av "allt eller inget"? IASB:s föreställningsram säger följande: *Användarna måste kunna förlita sig på att informationen på ett korrekt sätt utvisar antingen vad som görs gällande att den utvisar eller vad som rimligen kan antas att den utvisas"* (FAR Akademi, 2012). Vilket möjligen står tvärt emot vad den föreslagna förändringen av IAS 37 innebär.

Det är det här Deloitte påpekar i sitt svar till IASB:s utkast:

"...however, for single discrete items, such as a significant lawsuit, we believe the proposed approach will be impractical to apply, difficult to explain to users of the financial statements and require the measurement of liabilities at amounts that will never be the final settlement amounts and, as such, are unlikely to convey useful information to users regarding the final settlement" (Deloitte, 2010)

Förändringen kommer föranleda en minskad tillförlitlighet i finansiella rapporter och som ett resultat av den lägre graden av den kvalitativa egenskapen så kommer informationen i de finansiella rapporterna att vara mindre användbar.

Om tillförlitlighet står det bland annat:

“Information är tillförlitlig om den inte innehåller väsentliga felaktigheter och inte är vinklad.”
(IASB:s föreställningsram)

Om det sedan visar sig att man vinner rättstvisten, så kommer avvikelserna mellan redovisning och det egentliga utfallet vara knappt 50%. Om man förlorar rättstvisten, så kommer avvikelserna vara över 50%. Rimligtvis borde båda dessa avvikelser anses vara en “väsentlig felaktighet”, vilket innebär att möjligheten att redovisa en eventalförpliktelse av den här naturen utan väsentliga felaktigheter blir praktiskt omöjligt.

5.4 Verkligt värde

Författarnas analys av företagens olika typer av eventalförpliktelser har visat att det föreligger en stor variation av eventuella händelser i posten eventalförpliktelser. Exempelvis på förpliktelser finns garantiåtaganden för produkter eller byggen, borgensförbindelser för dotterbolag, rättstvister och bankgarantier. Dessa olika typer av eventalförpliktelser har följaktligen skillnader i hur tillförlitlig datan som bedömningsgrund för verkligt värde är. För exempelvis produkter och byggen så kan man få fram ett verkligt värde då det finns ett transaktionspris som sätts utifrån aktiva aktörer på marknaden och även om produkterna inte är fullständigt substituerbara så är de tillräckligt snarlika för att de skulle kunna klassificeras som Nivå 2-data eller Nivå 3-data enligt IFRS 13. Medan det för exempelvis borgensförbindelser och rättstvister är i praktiken omöjligt att över huvud taget värdera enligt i enlighet med kriterier för ens Nivå 3. Detta då man för Nivå 3-data ska ta hänsyn till vad marknadsaktörer skulle värdera tillgången eller skulden till.

Problemet för till exempel borgensförpliktelser och rättstvister är att förbindelsen är att det involverar ett förhållande till en tredje part. En borgensförpliktelse är ett avtal med ett kreditinstitut och även om en marknadsaktör är beredd att ta över en borgensförpliktelse så kan kreditinstitutet sätta stopp för det. Alltså även om marknaden hittar ett pris så behöver det priset ändå inte vara ett pris till vilket transaktionen kan gå i hamn. De tre sätt som IFRS 13 har föreskrivit för att få fram ett

verkligt värde löser inte problematiken i nämnda förpliktelser, detta då datanivån på vissa eventualförpliktelser är så pass låg att det inte går att upprätta i enlighet med IFRS 13.

De metoder som finns och används, är uppbyggda med vissa grundantaganden som kanske inte täcker in tillräckligt av de situationer som kan uppstå.

5.5 Förändringen ur ett *Risk management*-perspektiv

Den föreslagna förändringen kommer, enligt våra matriser, påverka företags nyckeltal. Förändringen skulle också ge mer kvantifierbar data för finansanalytiker att bedöma företag utefter, genom att de får konkreta beräkningar att förhålla sig till. När osäkerhet plötsligt beräknas likt risker blir de en extra variabel som kan beräknas enligt formler t.ex *Value at risk* eller *Economic capital*. Detta ger företag med eventualförpliktelser en ytterligare bedömningspunkt. För företag med omfattande eventualförpliktelser framkommer ett par sätt att förhålla sig till detta. Antingen kan man strunta i det fullständigt och sannolikt riskera en lägre värdering till följd av att skulderna ökar och att analytiker blir mer medvetna om riskexponeringen. Man kan också försäkra sig mot risken för att minska sin riskexponeringen, men det får till följd att man får en löpande kostnad och fortfarande måste redovisa sina eventualförpliktelser som skuld. Det sista alternativet för riskhanteringen är att man helt enkelt "säljer" sin förpliktelse. I utbyte mot pengar tar ett företag över själva förpliktelsen och därmed risken, t.ex en borgensförbindelse som övergår från företaget till ett försäkrings- eller finansbolag i utbyte emot pengar. Detta skulle leda till att skulderna och riskexponeringen minskade i utbyte mot en löpande kostnad. Sannolikt kommer den föreslagna förändringen leda till att företag blir mer medvetna om sin riskexponering och försöker hantera den i högre grad.

Vad som dock skiljer riskhantering för eventualförpliktelser mot någon annan typ av riskhantering är att detta är något som kan komma till följd av en förändring i redovisningsstandard, till skillnad från en "verklig" förändring. Om ett företag kan lägga ut en risk externt, är det inget som hindrar att förpliktelsen sedan "köps" tillbaka eller att förpliktelsen helt enkelt läggs ut under en tid. När eventualförpliktelsen tas upp inom balansräkningen så leder detta till en kostnad och en efterföljande resultatminskning, vilket leder till en lägre beskattning eftersom bokföringen ligger till

grund för beskattningen. Om man vill minska resultatet kan man låta den ligga kvar, men om man vill höja resultatet kan man "sälja" den externt. Om man förutspår att man kommer att vilja minska resultatet nästa år kan man lägga ut den externt under ett år. På så sätt ges företag en till redovisningsteknisk möjlighet att påverka sitt resultat och sin skatt utan att det egentligen kan anses motsvara året som har gått. Ett exempel på en eventalförpliktelse som detta skulle vara extra lämpligt på vore borgensförpliktelse, som ofta uppgår till otroligt stora belopp och därmed skulle få stor resultatpåverkan, även om infallelsegraden är låg.

6. Slutsats

I kapitel 6 presenteras författarnas slutsatser kring studien och dess konsekvenser. Det presenteras möjliga tänkbara konsekvenser för företag som har eventalförpliktelser, samt hur företagsbedömning kan komma att ändras om förslaget går igenom. Avslutningsvis så presenteras det förslag på vidare forskning.

6.1 Tänkbara konsekvenser för företagen som redovisar eventalförpliktelser

Den föreslagna förändringen av IAS 37 kommer påverka företag på en rad olika sätt. Konkreta effekter innefattar bland annat försämrade nyckeltal som beror på storlek och sammansättning av skulder. Resultatpåverkan finns där när skulderna ska föras in i balansräkningen och kommer ha en stor påverkan år 0 när förändringen väl genomförs. Efterföljande år 1 kommer resultatpåverkan bli lägre, som följd av att de redan i år 0 redovisade eventalförpliktelserna redan har förts in och att resultatpåverkan då bara beror på omvärdering av eventalförpliktelserna såväl som nytillkomna eventalförpliktelser.

Påverkan på nyckeltal är i en storleksomfattning som sannolikt kommer leda företag till att agera på ett visst sätt för att skydda sig mot de försämrade nyckeltalen. Detta skulle kunna ske genom att företagen väljer att underskatta såväl beloppsstorlek som sannolikhet för utfall för eventalförpliktelsen, vilket i sin tur leder till lägre användbarhet av de finansiella rapporterna för de tilltänkta användarna. Ett annat sätt att skydda sig mot försämrade nyckeltal och därmed lägre aktiekurs är genom riskhantering. Riskhantering för eventalförpliktelser inom balansräkningen skulle kunna innebära att företaget antingen försäkrar sig mot de möjliga effekterna av förpliktelsen eller helt enkelt låter ett företag överta förpliktelsen. Försäkringen innebär en löpande kostnad och att risken försvinner, men de försämrade nyckeltalen är fortfarande kvar. Att låta en extern part överta förpliktelsen innebär en engångskostnad, men man värjer sig både mot risken och de försämrade nyckeltalen. Att begränsa i tid hur länge en förpliktelse ska tas över av en extern part innebär att företaget får ett ytterligare medel för att påverka sitt resultat och därmed sin skatt

eftersom löpande bokföringen ligger till grund för den uttagna skatten. En eventalförpliktelse för ett borgensåtagande för ett annat företag skulle teoretiskt kunna flyttas fram och tillbaka mellan extern part och företaget för att redovisa bättre resultat när man önskar och sämre resultat när man så önskar. Något som kan leda till en större schism mellan vad aktieägarna önskar att sitt företag ska göra och vad den verkställande direktören vill göra med företaget. Den verkställande direktören får ett till verktyg för att påverka resultatet och då sannolikt sin egen bonusrelaterade ersättning trots att ingen underliggande resultatförbättring har skett utan att det snarare rör sig om en redovisningsteknisk fråga.

Den inneboende osäkerheten i eventalförpliktelser som nu ska tas upp i balansräkningen kommer sannolikt leda till större svängning i aktiekurserna för företag som redovisar eventalförpliktelser. Värderingen som företaget gör behöver nödvändigtvis inte delas av analytiker, samt att händelser under året kan komma att påverka externa parter värdering av eventalförpliktelsen redan innan själva omvärderingen görs inför bokslutet.

Den mest allvarliga konsekvensen för enskilda företag är nog att soliditeten påverkas negativt. Omfattningen är av sådan storlek att företag som har låneavtal baserade på en minimigräns för accepterad soliditet sannolikt kan komma att få indragen finansiering till följd av den försämrade soliditeten.

Samtidigt är det bara runt hälften av företagen i vårt urval som överhuvudtaget redovisar eventalförpliktelse som en post inom linjen idag. Många av de företag som redovisar eventalförpliktelser har även eventalförpliktelser till belopp som i det närmsta är försumbara sett till storleken av företagen. De företag som missgynnas av förändringen kommer inte bara redovisa sämre nyckeltal utan även sämre nyckeltal relativt andra företag på stockholmsbörsen. Uppfattningen av vilka företag som är bäst inom sin bransch kan sannolikt komma att ändras till följd av förändringen.

6.2 Tänkbara konsekvenser för intressenter

Då eventualförpliktelser i dagens läge är en post utanför balansräkningen, så används informationen i eventualförpliktelser oftast ej vid nyckeltalsberäkningar. Författarna tror att en konsekvens av att posten förs in i balansräkningen är att det hade gjort många läsare mer förvirrade de första åren efter en förändring av IAS 37. Kunskapen om eventualförpliktelser och dess innehåll är något som författarna upplevde var bristfällig, detta intrycket var dels baserat på egen erfarenhet i den akademiska utbildningen, dels på informationen som samlades in under arbetets gång. Författarna tror att den snedvridna effekten i jämförelser som hade uppstått vid en ändring av IAS 37, då vissa företag har eventualförpliktelser och vissa ej har, så kan det leda till att investerare och övriga externa intressenter måste lägga ner mer arbete i sin bedömning av företag.

Medan förändringen i IAS 37 var till för att underlätta för investerare att göra jämförelser mellan företag, så finns det en större risk att den omvända effekten uppstår.

Författarna tror även att det finns stor sannolikhet att företag som befinner sig i beslutsstadiet för om man skall genomföra en investering eller inte, kommer att avstå från att investera, om investeringen kommer kräva garantier eller andra förpliktelser som kommer leda till markant påverkan på balans- och resultaträkningen som kommer försämra ett företags nyckeltal.

Författarna anser att den praktiska implikationen av förslaget till IAS 37, kommer få mer negativ än positiv inverkan för de flesta aktörer. Dels externa intressenter som ej kommer få tillräckligt med relevant information för hur bedömningar av de olika typer av eventualförpliktelser som finns har kommit till, samt för att det kommer finnas en stor blandning av unika händelser och omständigheter som omger varje eventualförpliktelse. Komplexiteten i att kunna redovisa ett rätt värde ifall det blir ett utfall kommer inte gagna någon extern intressent i någon större omfattning.

För ekonomiavdelningar och revisionsbolag sida, så kommer det leda till att man måste balansera intresset med att redovisa så exakt så möjligt, med större kostnader och osäker utfall som konsekvens, samt intresset för att redovisa på ett sätt som är fördelaktigt för företaget, utan att man utesluter information som måste redovisas för att undvika juridiska och finansiella konsekvenser.

I slutändan så tror författarna att det huvudsakliga syftet med den föreslagna förändringen, att få en mer konsekvent skullddefinition, kommer att kosta mer än vad det smakar. Huvudsakligen på grund av de negativa konsekvenser som kommer av att osäkerheten förknippad med eventalförpliktelser nu kan bli en del av balansräkningen.

7. Förslag till vidare forskning

Efter att studien avslutats så har författarna funnit vissa områden som man skulle kunna forska vidare inom, för att kunna få ett ännu bättre perspektiv på hur man skulle kunna få ut mer information av en mer exakt värdering av eventalförpliktelser.

Författarna tror det finns en möjlighet att få till en mer konsekvent skullddefinition, utan att behöva få till den drastiska påverkan som det nuvarande förslaget innebär. En möjlighet för att undersöka det, hade varit att genomföra denna studie som författarna gjort, men med mer djupgående intervjuer med externa intressenter.

Många av de problem som författarna har upptäckt med förändringen beror på att orealiserade händelser kommer att påverka resultat- och balansräkning och till följd av detta nyckeltal. Redan idag finns möjlighet att redovisa många osäkra, orealiserade siffror utanför resultaträkningen. Till exempel orealiserade förändringar av pensionsskulder som faller inom övrigt totalresultat. Om de orealiserade förändringarna i värderingar av eventalförpliktelser skulle falla inom totalresultat istället för resultaträkningen, vilka problem skulle då kunna undvikas relativt det nuvarande förslaget?

Ett annat område som man skulle kunna forska vidare på, är värderingsmodeller och sannolikheter för den sortens förpliktelser som finns i posten eventalförpliktelser som författarna har undersökt, exempelvis borgensåtaganden för dotterbolag, rättstvister och garantiåtaganden. Den kunskap som finns inom det studiefält som denna uppsatsen har studerat, härrör från andra områden utanför redovisning till exempel finansiering och statistik.

8. Källförteckning

8.1 Böcker och tidsskrifter

Alvesson. M, Sveningsson.S, (2012) "Organisationer, ledning och processer", 2:a upplagan, Spanien:Graficas Cems S.L.

Andrén, N., Eriksson, T., Hansson, S., (2003) "Finansiering", Trelleborg: Liber

Artsberg, K., (2005) "Redovisningsteori -policy och praxis", Upplaga 2, Malmö Liber

Backman, J., (1998) "Rapporter och uppsatser" 1:a uppl. Lund:Studentlitteratur

Bryman, A., Bell, E., (2011) "Företagsekonomiska forskningsmetoder" 1:a uppl., Spanien: Graphycems

Deegan, C., (2010) "Financial accounting theory" 3rd edition, Australia:Mcgraw-Hill

Eriksson, L. T., Wiedersheim-Paul, F., (2001) "Att utreda forska och rapportera" 9:de upplagan, Malmö: Liber

FAR Akademi. (2012) "IFRS-volymen 2012". IASB:s Föreställningsram för utformning av finansiella rapporter. Stockholm:FAR Akademi

Fraser, L.M., Ormiston, A. (2010) "Understanding financial statements" 9th edition, New Jersey: Prentice Hall

Healy P. M., (1985) "The effect of bonus schemes on accounting decisions", Journal of Accounting and Economics 7: 85-107. North-Holland (<http://www.scribd.com/doc/32182470/Healy-The-Effect-of-Bonus-Schemes-on-Accounting-Decisions>)

Holme, I. M., Solvang, B. K., (1997) "Forskningsmetodik - Om kvalitativa och kvantitativa metoder" 2:a upplagan. Lund: Studentlitteratur

Jacobsen, D. I., (2002) "Vad, hur och varför? Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen" 1:a upplagan. Lund: Studentlitteratur

Jensen, M & Meckling, W H (1976) "Theory of the firm: Managerial Behavior, Agency Cost and Ownership Structure". Journal Financial Economics, 3(4):305-360. (<http://www.sfu.ca/~wainwrig/Econ400/jensen-meckling.pdf>)

Leftwich, R., (1981) "Evidence of the impact of mandatory changes in accounting principles on corporate loan agreements" Journal of Accounting and Economics, Volume 3, Issue 1: 3-36.

Marton, J., Lumsden, M., Lundqvist, P., Pettersson, K. A., (2013) "IFRS – I teori och praktik", Riga: Livonia Print

Mikes, A. (2009) "Risk Management and Calculative Cultures", Management Accounting Research 20, nummer 1, 18–40.

Power, M., (2007) "Organized uncertainty: designing a world of risk management", Oxford:Oxford University Press

van der Elst, C., van Daelen. M, (2010) "Risk management and corporate governance: interconnections in law, accounting and tax" 1:a upplagan Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited

Watts, L. R., Zimmerman, L. J., (1986) "Positive Accounting Theory", New Jersey: Prentice Hall.

8.2 Webbsidor

Bokföringsnämnden. (2013) "Redovisning av avsättningar och eventalförpliktelser".

Bokföringsnämndens vägledning. Hämtad den 16 april, 2013

<http://www.bfn.se/remisser/arkiv/remiss-v1-avsattningar.pdf>

Deloitte Touche Tomatsu. (2010) "Re: Exposure Draft 2010/1 Measurement of Liabilities in IAS 37 - Limited re-exposure of proposed amendments to IAS 37", London. Hämtad den 18 maj, 2013

http://www.iasplus.com/en/publications/global/comment-letters/2010/ed-2010-1-measurement-of-liabilities-in-ias-37/at_download/file

European Council, 2002 "Regulation (EC) No 1606/2002 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 19 July 2002". On the application of international accounting standards. Hämtad den 16 april, 2003

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2002:243:0001:000:en:PDF>

European Council, 2008 "Commission Regulation (EC) No 1126/2008 of 3 November 2008". Adopting certain international accounting standards in accordance with Regulation (EC). Hämtad den 16 april 2013

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:320:0001:048:en:PDF>

International Accounting Standards Board, (2010) "Leases". Exposure Draft 2010/9, Hämtad den 28 maj, 2013.

<http://www.ifrs.org/Current-Projects/IASB-Projects/Leases/ed10/Documents/EDLeasesStandard0810.pdf>

International Accounting Standards Board, 2005 “Exposure Draft of proposed Amendments to IAS 37 Provisions, Contingent Liabilities and Contingent Assets and IAS 19 Employee Benefits”
Hämtad den 5 maj, 2013

<http://www.ifrs.org/Current-Projects/IASB-Projects/Liabilities/EDJune05/Document>

International Accounting Standards Board, 2010. “Exposure Draft 2010/1 Measurement of Liabilities in IAS 37 - Proposed amendments to IAS 37”, Hämtad den 16 april, 2013

<http://www.ifrs.org/Current-Projects/IASB-Projects/Liabilities/EDJan10/Documents/EDIAS37Liabilities0110.pdf>

International Financial Reporting Standards Foundation, (2011) “Leases - Comment Letter Summary: main issues”, Hämtad 28 maj, 2013

<http://www.ifrs.org/Current-Projects/IASB-Projects/Leases/ed10/Documents/LeasesEDCommentletterSummary.pdf>

International Financial Reporting Standards Foundation, 2010 “Liabilities - IFRS to replace IAS 37: Comment Letter Summary - main issues”, Hämtad den 16 april, 2013

<http://www.ifrs.org/Current-Projects/IASB-Projects/Liabilities/Meeting-Summaries/Documents/IAS370910b07AppAobs.pdf>

Nasdaq OMX Stockholm, (2012) “Regelverk för emittenter”, Hämtad den 16 april, 2013

http://www.nasdaqomx.com/digitalAssets/77/77308_nasdaq_omx_stockholms_regelverk_for_emittenter_2012_02_01.pdf

Outline of Opinions of the Accounting Principles Board, Opinion no. 16. Government Accountability Office: Washington. Hämtad den 25 april, 2013

<http://archive.gao.gov/otherpdf2/095089.pdf>

Redovisningsrådet, 2000 “AVSÄTTNINGAR, ANSVARSFÖRBINDELSER OCH EVENTUALTILLGÅNGAR”. Hämtad 16 april, 2013

<http://www.bfn.se/redovisning/RADET/RR/RR16.pdf>

Riksgälden, (2011) “Statslåneräntan (slr)”. Hämtad den 6 maj, 2013

<https://www.riksdagen.se/sv/omriksdagen/statsskulden/aktuella-siffror/statslanerantan/?year=2011>

Riksgälden, (2013) “Fakta om statslåneräntan”. Hämtad den 15 maj, 2013

<https://www.riksdagen.se/en/omriksdagen/statsskulden/aktuella-siffror/statslanerantan/Fakta-om-statslanerantan/>

Riksgälden., (2007) "Statslåneräntan (slr)". Hämtad den 14 maj, 2013

<https://www.riksdagen.se/sv/omriksdagen/statsskulden/aktuella-siffror/statslanerantan/?year=2007>

8.3 Årsredovisningar

AarhusKarlshamn AB Årsredovisning 2011
ABB Ltd Årsredovisning 2011
Active Biotech AB Årsredovisning 2011
Addtech AB Årsredovisning 2011
Aerocrine AB Årsredovisning 2011
Alfa Laval AB Årsredovisning 2011
Alliance Oil Company Ltd. SDB Årsredovisning 2011
ASSA ABLOY AB Årsredovisning 2011
AstraZeneca PLC Årsredovisning 2011
Atlas Copco AB Årsredovisning 2011
Atrium Ljungberg AB Årsredovisning 2011
Autoliv Inc. SDB
Avanza Bank Holding AB Årsredovisning 2011
Axfood AB Årsredovisning 2011
Axis AB Årsredovisning 2011
B&B TOOLS AB Årsredovisning 2011
Beijer AB, G & L Årsredovisning 2011
Beijer Alma AB Årsredovisning 2011
Betsson AB Årsredovisning 2011
Bilia AB Årsredovisning 2011
BillerudKorsnäs AB Årsredovisning 2011
BioGaia AB Årsredovisning 2011
Black Earth Farming Ltd. SDB Årsredovisning 2011
Black Pearl Resources Inc Årsredovisning 2011
Boliden AB Årsredovisning 2011
Bure Equity AB Årsredovisning 2011
Byggmax Group AB Årsredovisning 2011
Castellum AB Årsredovisning 2011
CDON Group AB Årsredovisning 2011
Clas Ohlson AB Årsredovisning 2011
Cloetta AB Årsredovisning 2011
Concentric AB Årsredovisning 2011
Corem Property Group AB Årsredovisning 2011
Diös Fastigheter AB Årsredovisning 2011
Duni AB Årsredovisning 2011
East Capital Explorer AB Årsredovisning 2011

Electrolux, AB Årsredovisning 2011
Elekta AB Årsredovisning 2011
Eniro AB Årsredovisning 2011
EnQuest plc Årsredovisning 2011
Ericsson, Telefonab. L M Årsredovisning 2011
Fabege AB Årsredovisning 2011
Fagerhult, AB Årsredovisning 2011
Fast Partner AB Årsredovisning 2011
Fastighets AB Balder Årsredovisning 2011
Fenix Outdoor AB Årsredovisning 2011
Getinge AB Årsredovisning 2011
Gunnebo AB Årsredovisning 2011
Hakon Invest AB Årsredovisning 2011
Haldex AB Årsredovisning 2011
Heba Fastighets AB Årsredovisning 2011
Hennes & Mauritz AB, H & M Årsredovisning 2011
Hexagon AB Årsredovisning 2011
HEXPOL AB Årsredovisning 2011
HiQ International AB Årsredovisning 2011
Holmen AB Årsredovisning 2011
Hufvudstaden AB Årsredovisning 2011
Husqvarna AB Årsredovisning 2011
Höganäs AB Årsredovisning 2011
Industrial & Financial Systems AB Årsredovisning 2011
Industrivärden, AB Årsredovisning 2011
Indutrade AB Årsredovisning 2011
Intrum Justitia AB Årsredovisning 2011
Investor AB Årsredovisning 2011
JM AB Årsredovisning 2011
KappAhl AB Årsredovisning 2011
Kinnevik, Investment AB Årsredovisning 2011
Klövern AB Årsredovisning 2011
Kungsleden AB Årsredovisning 2011
Latour, Investmentab. Årsredovisning 2011
Lindab International AB Årsredovisning 2011
Loomis AB Årsredovisning 2011
Lundbergföretagen AB Årsredovisning 2011
Lundin Mining Corporation SDB Årsredovisning 2011
Lundin Petroleum AB Årsredovisning 2011
Meda AB Årsredovisning 2011
Medivir AB Årsredovisning 2011

Mekonomen AB Årsredovisning 2011
Melker Schörling AB Årsredovisning 2011
Millicom International Cellular S.A. SDB Årsredovisning 2011
Modern Times Group MTG AB Årsredovisning 2011
NCC AB Årsredovisning 2011
Net Entertainment NE AB Årsredovisning 2011
New Wave Group AB Årsredovisning 2011
NIBE Industrier AB Årsredovisning 2011
Nobia AB Årsredovisning 2011
Nolato AB Årsredovisning 2011
Nordea Bank AB Årsredovisning 2011
Nordnet AB Årsredovisning 2011
Oriflame Cosmetics S.A, SDB Årsredovisning 2011
Peab AB Årsredovisning 2011
Proffice AB Årsredovisning 2011
Ratos AB Årsredovisning 2011
Rezidor Hotel Group AB Årsredovisning 2011
SAAB AB Årsredovisning 2011
Sagax AB pref Årsredovisning 2011
Sandvik AB Årsredovisning 2011
SAS AB Årsredovisning 2011
SCANIA AB Årsredovisning 2011
SECTRA AB Årsredovisning 2011
Securitas AB Årsredovisning 2011
SEMAFO Inc. Årsredovisning 2011
Skandinaviska Enskilda Banken Årsredovisning 2011
Skanska AB Årsredovisning 2011
SKF, AB Årsredovisning 2011
SkiStar AB Årsredovisning 2011
SSAB AB Årsredovisning 2011
Stora Enso Årsredovisning 2011
SWECO AB Årsredovisning 2011
Swedbank AB Årsredovisning 2011
Swedish Match AB Årsredovisning 2011
Swedish Orphan Biovitrum AB Årsredovisning 2011
Swedol AB Årsredovisning 2011
Svenska Cellulosa AB SCA Årsredovisning 2011
Svenska Handelsbanken Årsredovisning 2011
Systemair AB Årsredovisning 2011
Tele2 AB Årsredovisning 2011
TeliaSonera AB Årsredovisning 2011

Tieto Oyj Årsredovisning 2011
Transmode Holding AB Årsredovisning 2011
Trelleborg AB Årsredovisning 2011
Unibet Group Plc Årsredovisning 2011
Wallenstam AB Årsredovisning 2011
Wihlborgs Fastigheter AB Årsredovisning 2011
Volvo, AB Årsredovisning 2011
Vostok Nafta Investment Ltd, SDB Årsredovisning 2011
ÅF AB Årsredovisning 2011
Öresund, Investment AB Årsredovisning 2011

9. Bilagor

Bilaga 1: Insamling av uppskattning av infallandegrad för eventalförpliktelser

God dag!

Vi är tre studenter vid Lunds universitet som skriver en kandidatuppsats i redovisning om IASB:s föreslagna ändringar i standarden IAS 37.

IASB:s föreslagna ändring innebär kortfattat att eventalförpliktelser inte längre ska klassificeras som en post inom linjen utan ska tas upp i balansräkningen, till ett värde baserat på sannolikheten att förpliktelsen infaller och förpliktelsens storlek.

Vi ska göra en simulering av den föreslagna förändringen givet olika sannolikheter för infallandegrad.

Tanken är att med hjälp av er erfarenhet av branschen så kan vi visa att vissa scenarier är mer troliga än andra.

Därför undrar vi, om ni efter bästa förmåga, kan uppskatta hur stor sannolikheten är att era nuvarande eventalförpliktelser infrias.

Alternativt att vår förfrågan vidarebefodras till en person med insyn och ansvar som kan besvara våra frågor relaterade till redovisning.

Alla svar kommer behandlas anonymt och konfidentiellt. Inget företag kommer benämnas vid namn eller kunna identifieras.

Med vänliga hälsningar

Jesper Vamborg

Bilaga 2: Intervjufrågor, revisor

- Vilken effekt tror du det kan få om IASB genomför en förändring i IAS 37 enligt förslaget som fanns i Exposure Draft 2?
- Hur ser du på bedömningar av sannolikheter för borgensförbindelser?
- Vilka risker föreligger med att företagen själva bedömer sannolikheterna för eventualförpliktelser?
- Hur ser du på den framtida gränsdragningen mellan avsättningar och eventualförpliktelser?
- Hur bedömer du problematiken att vissa poster som vissa bedömer ska vara i avsättningar i nuläget kan återfinnas i eventualförpliktelser?
- Vad tror du Exposure Draft 2-förändringen hade haft för konsekvenser för externa intressenter?

	Beloppsstorlek (MKR)	Balansomslutning	Soliditet	Eventualförpliktelser som andel av balansomslutning	Eventualförpliktelse / totala skulder	Eget Kapital	Totala skulder
1	16	40961	86%	0.04%	0.28%	35226.46	5734.54
2	198	63439	49%	0.31%	0.61%	31085.11	32353.89
3	95	26048	43%	0.36%	0.64%	11200.64	14847.36
4	410	104215	42%	0.39%	0.68%	43770.3	60444.7
5	92	23175	41%	0.40%	0.67%	9501.75	13673.25
6	239	36980	23%	0.65%	0.84%	8505.4	28474.6
7	1311	174992	53%	0.75%	1.59%	92745.76	82246.24
8	124	15263	70%	0.81%	2.71%	10684.1	4578.9
9	283	34240	37%	0.83%	1.31%	12668.8	21571.2
10	72	8129	52%	0.89%	1.85%	4227.08	3901.92
11	25	2066	82%	1.21%	6.72%	1694.12	371.88
12	109	7907	46%	1.38%	2.55%	3637.22	4269.78
13	642	35615	37%	1.80%	2.86%	13177.55	22437.45
14	702	37615	56%	1.87%	4.24%	21064.4	16550.6
15	59	3135	66%	1.88%	5.54%	2069.1	1065.9
16	142	7209	37%	1.97%	3.13%	2667.33	4541.67
17	1428	48080	43%	2.97%	5.21%	20674.4	27405.6
18	115	3134	76%	3.67%	15.29%	2381.84	752.16
19	69	1722	24%	4.01%	5.27%	413.28	1308.72
20	320	6960	46%	4.60%	8.51%	3201.6	3758.4
21	1014	20343	93%	4.98%	71.21%	18918.99	1424.01
22	10208	185805	72%	5.49%	19.62%	133779.6	52025.4
23	147	2436	39%	6.03%	9.89%	950.04	1485.96
24	77	1187	59%	6.49%	15.82%	700.33	486.67
25	933	14359	14%	6.50%	7.56%	2010.26	12348.74
26	152	2261	33%	6.72%	10.03%	746.13	1514.87
27	382	5639	64%	6.77%	18.82%	3608.96	2030.04
28	3683	52648	39%	7.00%	11.47%	20532.72	32115.28
29	295	4195	30%	7.03%	10.05%	1258.5	2936.5
30	51	694	64%	7.35%	20.41%	444.16	249.84
31	92	1189	34%	7.74%	11.72%	404.26	784.74
32	344	4174	38%	8.24%	13.29%	1586.12	2587.88
33	5264	57116	69%	9.22%	29.73%	39410.04	17705.96

	Beloppsstorlek (MKR)	Balansomslutning	Soliditet	Eventualförpliktelser som a	Eventualförpliktelse / t	Eget Kapital	Totala skulder
34	261	2798	46%	9.33%	17.27%	1287.08	1510.92
35	204	2018	64%	10.11%	28.08%	1291.52	726.48
36	535	5112	68%	10.47%	32.70%	3476.16	1635.84
37	964	8284	56%	11.64%	26.45%	4639.04	3644.96
38	406	3334	44%	12.18%	21.75%	1466.96	1867.04
39	84	632	94%	13.29%	221.52%	594.08	37.92
40	937	6075	14%	15.42%	17.93%	850.5	5224.5
41	24720	141381	12%	17.48%	19.87%	16965.72	124415.28
42	225	1260	73%	17.86%	66.14%	919.8	340.2
43	804	3937	48%	20.42%	39.27%	1889.76	2047.24
44	377750	1788850	4%	21.12%	22.00%	71554	1717296
45	1987	8268	43%	24.03%	42.16%	3555.24	4712.76
46	6136	24174	53%	25.38%	54.01%	12812.22	11361.78
47	12006	45241	28%	26.54%	36.86%	12667.48	32573.52
48	820	2575	62%	31.84%	83.80%	1596.5	978.5
49	284	825	79%	34.42%	163.92%	651.75	173.25
50	911	2644	38%	34.46%	55.57%	1004.72	1639.28
51	237	666	85%	35.59%	237.24%	566.1	99.9
52	662278	1813261	4%	36.52%	38.05%	72530.44	1740730.56
53	4375	11562	34%	37.84%	57.33%	3931.08	7630.92
54	7886	16508	17%	47.77%	57.56%	2806.36	13701.64
55	1044	1907	66%	54.75%	161.02%	1258.62	648.38
56	8571	15420	39%	55.58%	91.12%	6013.8	9406.2
57	1033	1758	69%	58.76%	189.55%	1213.02	544.98
58	722544	1155178	5%	62.55%	65.84%	57758.9	1097419.1
59	6806	10297	33%	66.10%	98.65%	3398.01	6898.99
60	13886	20259	31%	68.54%	99.34%	6280.29	13978.71
61	1343	1804	88%	74.45%	620.38%	1587.52	216.48
62	18195	13863	59%	131.25%	320.12%	8179.17	5683.83
63	3437	2195	69%	156.58%	505.11%	1514.55	680.45
64	8413	4847	64%	173.57%	482.14%	3102.08	1744.92
65	99320	11441	50%	868.11%	1736.21%	5720.5	5720.5